

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อของเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสารงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องและรวบรวมได้เป็นหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อ

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

1.1 ลักษณะและความหมายของวัยรุ่น

ลักษณะของวัยรุ่น คำว่า "วัยรุ่น" หมายถึง วัยที่เข้าสู่สุตมภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์ และพร้อมที่จะเป็นพ่อแม่ได้ เป็นระยะที่มีความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ต่อมเพศต่างๆเริ่มขับฮอร์โมนเพื่อก่อให้เกิดความสมบูรณ์ของอวัยวะเพศ ซึ่งเป็นระยะของการแตกเนื้อหนุ่มสาว (puberty) การเข้าสู่วัยรุ่นทั้งสองเพศนั้นไม่พร้อมกัน อัตราการเจริญจะแตกต่างกัน เด็กที่เจริญเติบโตเร็วจะเข้าสู่ระยะวัยแตกเนื้อหนุ่มสาวเร็ว โดยทั่วไปเด็กชายจะเข้าสู่วัยรุ่นช้ากว่าเด็กหญิงประมาณ 2 ปี เด็กหญิงจะสูงและมีน้ำหนักมากกว่าเด็กชายในวัยเดียวกัน เมื่อลักษณะเพศขั้นที่ 2 ปรากฏขึ้น เด็กหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างและสัดส่วน และเริ่มมีประจำเดือนมาเป็นครั้งแรก ส่วนเด็กชายอวัยวะเพศจะเริ่มเจริญขึ้น มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศและเสียงเริ่มเปลี่ยน มีการหลังอสุจิ เป็นต้น จากนั้นอัตราการเจริญก็ค่อยๆช้าลง การเปลี่ยนแปลงของร่างกายวัยรุ่นอย่างรวดเร็วทำให้ต้องประสบปัญหาการปรับตัว การเข้าสังคม และปัญหาทางด้านอารมณ์ ⁽⁶⁾

1.2 การจำแนกและการเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่น

1.2.1 การจำแนกวัยรุ่นเป็น 2 แบบ

- จำแนกวัยรุ่นเป็น 2 กลุ่ม คือ วัยรุ่นระยะต้น (อายุ 10-14 ปี) และวัยรุ่นระยะปลาย (อายุ 15-19 ปี) ซึ่งเหมาะสำหรับการจำแนกทางสถิติ (WHO, 1977) เพื่อเปรียบเทียบกับวัยเด็ก (5-9ปี) และวัยหนุ่มสาว (20-24ปี)

- ในทางจิตวิทยานิยมจำแนกวัยรุ่นเป็นช่วงๆละ 3 ปี (Miller,1972) เพราะวัยรุ่นแต่ละช่วงมีความแตกต่างกันในด้านความรู้สึกนึกคิดและความสัมพันธ์กับบิดามารดา โดยแบ่งดังนี้

วัยรุ่นตอนต้น (Pubertal phase) เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายมาก เป็นเวลายาวนานประมาณ 2 ปี ส่วนใหญ่อายุ 11-13ปี มีความคิดหมกมุ่นกังวลกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายทำให้อารมณ์หงุดหงิดแปรปรวน

วัยรุ่นตอนกลาง (Transitional phase) อายุ 14-16 ปี เป็นวัยที่ยอมรับสภาพร่างกายที่เป็นหนุ่มสาวแล้ว มีความคิดลึกซึ้ง (abstract) จึงหันมาใฝ่หาอุดมการณ์และเอกลักษณ์ของตนเองเพื่อความเป็นตัวของตัวเอง และพยายามเอาชนะความผูกพันเกาะยึดพึ่งพิงบิดามารดา

วัยรุ่นตอนปลาย (Adolescent proper) อายุ 17-19 ปี คือประมาณ 4 ปีหลัง puberty เป็นเวลาของการฝึกวิชาชีพ ตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสม และการมีความสัมพันธ์แบบผูกพันแน่นแฟ้น (intimacy) มักจะถือว่าการเป็นวัยรุ่นสิ้นสุดเมื่ออายุ 20 ปี ซึ่งเป็นเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายสมบูรณ์เต็มที่และบรรลุนิติภาวะในเชิงกฎหมาย

1.2.2 การเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่นมี 2 ทางใหญ่ๆคือ

- การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งรวมทั้งทางเพศ
- การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ ซึ่งรวมทั้ง อารมณ์ สังคม สติปัญญา

และคุณธรรม

วัยรุ่นระยะต้น

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายมีอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้ วัยรุ่นหญิงเจริญเติบโตเป็นสาวเร็วกว่าวัยรุ่นชายประมาณ 1-2 ปี วัยรุ่นแต่ละคนมีอัตราการเจริญเติบโตที่แตกต่างกันได้มาก การเปลี่ยนแปลงของสภาพจิตใจ (ความนึกคิดและการสังคม) จะสอดคล้องไปกับการเติบโตทางร่างกายมากกว่าอายุ

ผลของการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายต่ออารมณ์ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย วัยรุ่นบางคนรู้สึกว่าวิตกกังวล กลัวว่ามีความผิดปกติในร่างกายหรือรู้สึกหงุดหงิด หมกมุ่นไม่พอใจกับรูปร่างของตนเอง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในวัยรุ่นระยะต้น การเปลี่ยนกลุ่มเพื่อน การที่วัยรุ่นเติบโตในอัตราที่ช้าหรือเร็ว และช่วงเวลาที่แตกต่างกันนี้ ผลักดันให้วัยรุ่นเปลี่ยนกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นในระยะแรกชอบที่จะคลุกคลีสูงส่งกับเพื่อนเพศเดียวกัน

อิทธิพลของเพื่อน

-การมีเพื่อนสนิทในวัยแรกเริ่มนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เป็นดัชนีบอกถึงทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ในวัยผู้ใหญ่ต่อไป ในวัยเด็กความสัมพันธ์กับเพื่อนเป็นแบบผิวเผิน ไม่นั่นคงยาวนาน และนี่ก็ถึงแต่ความต้องการและความพอใจของตนเป็นใหญ่ (self-centered) เขาจะเริ่มเรียนรู้ที่จะคำนึงถึงความรู้สึกความต้องการของผู้อื่น รู้จักแควร์ความรู้สึกของผู้อื่นซึ่งแสดงถึงการบรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์ (emotional maturity)

-วัยรุ่นต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ต้องการทำตัวให้เหมือนเพื่อนลอกเลียนลักษณะไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ทรงผม ภาษา หรือท่าทางเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ

-ลักษณะของเพื่อนที่วัยรุ่นคบ บอกถึงความรู้สึกหรือภาพพจน์ต่อตนเองเพราะวัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อนที่คล้ายๆตัวเอง

-เพื่อนเป็นที่พึ่งพิงให้วัยรุ่นค่อยๆ ปล่อยคลายความผูกพันที่มีต่อบิดามารดาลงเพื่อเตรียมตัวก้าวไปสู่ความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง เพื่อนในวัยนี้จึงช่วยทดแทนหรือแทนที่ความห่างเหินหรือการแยกตัวเป็นอิสระที่ควรเกิดขึ้นระหว่างวัยรุ่นและครอบครัว หากวัยรุ่นชอบอยู่อย่างโดดเดี่ยว แยกตัว ไม่ใส่ใจที่จะมีเพื่อนสนิท แสดงว่าขาดทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์หรือมีภาพพจน์ของตนเองในแง่ลบ มีอารมณ์เศร้า มีปมด้อย

-การมีโอกาสได้รู้จักคลุกคลี กับเพื่อนทั้งชายและหญิง ช่วยทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้การวางตัวในบทบาทที่เหมาะสมกับเพศของตน ช่วยทำให้เขารู้สึกมั่นคงในความเป็นชายหรือเป็นหญิงของตัวเอง ไม่ประหม่าและอึดอัดหรือปรับตัวไม่ได้เมื่ออยู่ต่อหน้าเพื่อนต่างเพศ

-การมีกลุ่มเพื่อนและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนช่วยทำให้วัยรุ่นเรียนรู้บทบาทหรือฐานะของเขาในสังคม เช่น เป็นผู้นำกลุ่ม หรือเป็นผู้ตาม ช่วยทำให้เขามีความภาคภูมิใจ มั่นใจ และมีความนับถือตัวเอง ซึ่งสำคัญต่อสุขภาพจิตหรืออนาคตของวัยรุ่น

ความสัมพันธ์กับบิดามารดา แม้ว่าวัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน บางครั้งดูเหมือนเขาเชื่อถือและรับฟังเพื่อนมากกว่าบิดามารดา แต่ถ้าเขาเคยใกล้ชิดมีความเคารพใคร่ในตัวบิดามารดาตั้งแต่วัยเด็กแล้ว ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบิดามารดากับวัยรุ่นจะมีบ้างแต่ไม่รุนแรงเพราะเขาก็ยังมีความผูกพันกับบิดามารดามากอยู่ เด็กวัยนี้ชอบจะทดลองดูท่าทีของบิดามารดาหรือครูอาจารย์ว่าจะยอมให้สิทธิเสรีภาพแก่เขาได้มากน้อยแค่ไหน

วัยรุ่นระยะกลาง เป็นระยะตั้งแต่อายุ 15-17 ปี ส่วนใหญ่วัยรุ่นกลุ่มนี้จะอยู่ในชั้นมัธยมปลาย ซึ่งนอกเหนือจากการเรียนที่ค่อนข้างยากแล้ว ทางด้านอารมณ์จิตใจจะค่อนข้างราบรื่นเมื่อเทียบกับวัยรุ่นระยะต้น วัยนี้ต้องยอมรับสภาพร่างกายรูปใหม่และความเป็นเพศชายหรือเพศหญิงของตนและให้ความสำคัญกับเพื่อนมากขึ้นการคบเพื่อนจะขยายวงกว้างขึ้นเพื่อสร้างมิตรภาพกับเพื่อนใหม่ๆ

การพัฒนาทางสติปัญญาในวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่มีแรงผลักดันทางเพศรุนแรง ทำให้เขามีพฤติกรรมวุ่นวายแต่ก็เป็นเวลาเดียวกับที่ธรรมชาติช่วยให้วัยรุ่นมีสติปัญญาเพิ่มพูนมากขึ้นพอที่จะหาทางออกให้กับแรงผลักดันทางเพศได้อย่างเหมาะสม สามารถนึกคิดได้อย่างเป็นเหตุผล ซึ่ง Piaget เรียกว่าเป็นศักยภาพทางความคิดที่เขาสามารถจินตนาการได้ ไม่เฉพาะสิ่งที่เขาเห็นอยู่เฉพาะหน้า แต่สามารถจะเข้าใจ และ สร้างทฤษฎีหรือมโนทัศน์ (ความคิดรวบยอด) ที่ลึกซึ้ง อย่งไรก็ตาม พลังความคิดอาจชักนำให้วัยรุ่นคิดหรือมองสิ่งรอบตัวเขาในแง่ลบ คิดเล็ก คิดน้อย คิดเห็นแต่ความต่ำต้อย ปมด้อยของตนเอง ความใฝ่รู้ใฝ่ลองที่มีอยู่ในตัวเขา ชักนำให้เขาลองเสี่ยงในสิ่งต่างๆได้ง่ายหากจิตใจไม่หนักแน่นพอ

ภาพพจน์แห่งตน ภาพพจน์แห่งตนประกอบด้วย ความนับถือตนเอง (self-esteem) และมีความมั่นคงในจิตใจ เนื่องจากรู้ความต้องการของตนเอง รู้นิสัยใจคอ ข้อดี ข้อบกพร่องของตน

ความนับถือตนเอง การยอมรับและการเห็นคุณค่าของตน ซึ่งปลูกฝังและสร้างเสริมโดยการได้รับความรักและการยอมรับจากบิดามารดา วัยรุ่นที่รู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่มีเสน่ห์ ไม่มีความสวยงาม เรียนไม่เก่ง ฐานะยากไร้ ครอบครัวยากแค้น ไม่เข้าใจหรือขัดแย้งกับบิดามารดา รุนแรง มีความนับถือตนเองในระดับต่ำ ความนับถือตนเองมักจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นหรือลดต่ำลงในช่วงวัยรุ่น

วัยรุ่นระยะปลาย เริ่มต้นที่อายุ 18 ปี ไปสิ้นสุดเมื่ออายุ 20 ปีขึ้นไปช่วงเวลายาวนานเท่าใดก็ขึ้นกับแต่ละบุคคลว่ามีความรู้สึกเป็นผู้ใหญ่ทำหน้าที่รับผิดชอบและมีบทบาทในสังคมได้อย่างสนิทใจหรือไม่ วัยรุ่นบางคนจึงอาจไม่พัฒนาผ่านระยะนี้ไปเลยจนตลอดชีวิต คือ ไม่บรรลุวุฒิภาวะเป็นผู้ใหญ่เสียที การมีเอกลักษณ์ของตนจะเกิดขึ้นได้สำเร็จหรือไม่อยู่ที่การเป็นที่ยอมรับเป็นที่ยกย่องหรือเป็นที่รักใคร่ของผู้ที่มีความหมายต่อเขา ได้แก่ บิดามารดา หรือ ผู้เลี้ยงดู ซึ่งบ่งถึงคุณค่าของเขา แต่วัยรุ่นจำเป็นต้องรู้จักโลกภายนอก นอกเหนือจากครอบครัวด้วย และต้องมีการสำรวจตนเองเพื่อให้ตระหนักถึงสมรรถภาพศักยภาพของตนเองทั้งด้านดีและด้านบกพร่อง เพื่อนำมาปรับปรุงและตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตให้เหมาะสมกับตนเอง

Erikson เชื่อว่า วัยรุ่นจะต้องมีความเป็นตัวของตัวเองหรือเอกลักษณ์ที่มั่นคง (Identity) เสียก่อน จึงจะสามารถมีความรักใคร่ผูกพันกับผู้อื่นได้ (Intimacy) และการที่จะมีเอกลักษณ์แห่งตนได้นั้นจะต้องมีการผสมผสานกลมกลืนกันของ

-ประสบการณ์ชีวิตที่ราบรื่น มั่นคง อบอุ่น

-การเลียนแบบด้านบวกกับบุคคลสำคัญในชีวิต ซึ่งได้แก่ บิดามารดา อาจารย์ เพื่อนๆ หรือ บุคคลที่เด่นดังในสังคม ฯลฯ จึงอาจกล่าวได้ว่า Identification ช่วยให้วัยรุ่นมี Identity แล้วลงเอยด้วยการมี intimacy

-การมีโอกาสเรียนรู้บทบาทหรือประสบการณ์ใหม่ที่แตกต่างกันไป ชีวิตไม่ถูกตีกรอบและราบเรียบจนเกินไป

ในกระบวนการสร้างเอกลักษณ์วัยรุ่นมักจะเริ่มวิเคราะห์พิจารณาวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง และสามารถวางแผนการอนาคตได้ตามสภาพความเป็นจริง Erikson เรียกช่วงเวลาของการศึกษาหรือฝึกอาชีพว่า "psychosocial moratorium" ซึ่งจำเป็นมาก เพราะหนุ่มสาวส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะมีชีวิตคู่ ยังไม่มีความรับผิดชอบที่จะรับภาระของการเป็นบิดามารดา แม้จะมีการเจริญเต็มที่ทางด้านร่างกาย แต่ยังไม่มีความวุฒิภาวะทางอารมณ์เพียงพอจึงต้องใช้เวลาในการพัฒนาด้านจิตใจและสังคมต่อไปให้เป็นผู้ใหญ่เต็มตัวสามารถรับผิดชอบหน้าที่การงานหรือครอบครัว

วิกฤติการณ์ในวัยรุ่นหรือวิกฤติการณ์ของเอกลักษณ์มักจะเกิดขึ้นกับวัยรุ่นผู้ที่ขาดความนับถือ ขาดความภาคภูมิใจในตัวเอง มีปมด้อย ชอบเปรียบเทียบกับเพื่อนๆ ด้วยกัน มองเห็นแต่ข้อเด่นของผู้อื่น ไม่แน่ใจในตนเองหลายๆ ด้านตั้งแต่ด้านมนุษยสัมพันธ์ การเลือกอาชีพ อาชีพ เพศ หรือวิตกกังวลว่าเบี่ยงเบนทางเพศ ไม่เข้าใจความต้องการของตัวเอง ไม่มั่นใจในตัวเอง ไม่มีสมาธิ จิตใจสับสนฟุ้งซ่าน รู้สึกขมขื่นกับสภาพชีวิตจนมีผลกระทบตามมาทั้งด้านการเรียน

การสังคัม ค่อยๆแยกตัวห่างจากเพื่อนฝูงและญาติมิตร ไม่สามารถมีมิตรภาพที่แน่นแฟ้นมั่นคงได้ บางคนกลายเป็นนักแสวงหาสัจจะแห่งชีวิตถึงกับเลิกการศึกษากลางคัน หันไปพึ่งสุรายาเสพติด หรือคิดฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหาความรับผิดชอบของชีวิตเนื่องจากรู้สึกว่ามันหนักเกินกว่าที่จะทนต่อไปได้⁽⁷⁾

จากการเปลี่ยนแปลง หรือ พัฒนาการดังกล่าวมีผลกระทบต่อความต้องการและความสนใจของวัยรุ่น ดังนี้⁽⁸⁾

ความต้องการของวัยรุ่น

1. เด็กทุกคนต้องการที่จะปรับปรุงสมรรถภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นเพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภค
2. เด็กทุกคนต้องการที่จะบำรุงรักษาสุขภาพให้ดีเพื่อให้มีร่างกายสมบูรณ์
3. เด็กทุกคนมีความต้องการที่จะเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ของพลเมืองในระบบอบประชาธิปไตยเพื่อจะได้ปฏิบัติให้เหมาะสมในการที่ตนเป็นสมาชิกของชุมชนและเป็นพลเมืองของประเทศและของโลก
4. เด็กทุกคนต้องการที่จะเข้าใจความสำคัญของครอบครัวและเหตุการณ์ต่างๆที่จะนำความสุขมาสู่ครอบครัว
5. เด็กทุกคนต้องการทราบปัญหาเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับปัญหาชีวิตประจำวัน
6. เด็กทุกคนต้องการจะเข้าใจวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และความจริงทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเกี่ยวกับธรรมชาติของโลกและมนุษย์
7. เด็กทุกคนต้องการที่จะปรับปรุงความสามารถที่จะซาบซึ้งถึงคุณค่าของความสุขงาม ความไพเราะของวรรณคดี ศิลป ดนตรี และธรรมชาติ
8. เด็กทุกคนมีความต้องการที่จะมีความสามารถในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และรู้จักแบ่งเวลานั้นให้พอเหมาะกับกิจกรรมของตน
9. เด็กทุกคนต้องการเคารพนับถือบุคคลอื่น และมีความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
10. เด็กทุกคนต้องการปรับปรุงความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นของตน ตลอดจนจนสามารถอ่านและฟังได้อย่างเข้าใจ
11. เด็กทุกคนต้องการความรักและความอบอุ่นจากบิดามารดาและครูอาจารย์
12. เด็กทุกคนต้องการความปลอดภัยในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น
13. เด็กทุกคนต้องการความสำเร็จและมีชื่อเสียงในชีวิต
14. เด็กทุกคนต้องการให้ผู้ใหญ่สนใจและเห็นความสำคัญของตน

ความสนใจของวัยรุ่น

ความสนใจของวัยรุ่นแต่ละคนขึ้นอยู่กับเพศ สติปัญญา สภาพแวดล้อม โอกาสในการเรียนรู้ ความสนใจของกลุ่มเพื่อน และความสนใจของครอบครัวและปัจจัยอื่นๆ

Hurlock E.B.⁽⁹⁾ แบ่งความสนใจของวัยรุ่น ดังนี้

1. ความสนใจทางสังคม (Social Interests)

ในระยะวัยรุ่นตอนต้น เพศหญิงมีความสนใจในการพบปะสนทนากันมากกว่าเพศชาย เพราะเพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชาย 1-2 ปี เพศหญิงชอบคุยเกี่ยวกับงานเลี้ยง เพศตรงข้าม เรื่องตลกขบขัน หนังสือ ภาพยนตร์ ดนตรี กีฬา ครูอาจารย์ และเพื่อนที่โรงเรียน ส่วนวัยรุ่นชายชอบพูดคุยเรื่องกีฬา ภาพยนตร์ เพศตรงข้าม และเรื่องการเมือง นอกจากนี้ทั้งวัยรุ่นชายหญิงยังสนใจในชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคมด้วย

2. ความสนใจส่วนบุคคล(Personal Interests)

- ความสนใจในการแต่งกาย เช่น การรักษาร่างกายของวัยรุ่นหญิง
- ความสนใจในสุขภาพ ได้แก่ การกิน การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ
- ความสนใจในเพศตรงข้าม เช่น การปรับปรุงตัวให้เข้ากับเพศตรงข้าม
- ความสนใจที่จะแสวงหาความเป็นอิสระในตัวเอง
- ความสนใจในการอาชีพเพื่อวางแผนอาชีพในอนาคต
- ความสนใจในศาสนา การรู้ดีรู้ชั่ว
- ความสนใจในการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น เกมกีฬา อ่านหนังสือ ดูภาพยนตร์ ฟัง

วิทยุ และดูโทรทัศน์ เป็นต้น

ความต้องการและความสนใจของวัยรุ่นดังที่ได้กล่าวมาแล้วมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต ซึ่งหากวัยรุ่นไม่ได้รับการตอบสนองก็อาจเกิดภาวะคับข้องใจและอาจทำให้เกิดปัญหาในด้านการปรับตัวได้ ดังนั้นความต้องการและความสนใจในสิ่งต่างๆของวัยรุ่นก็จะส่งผลให้เกิดการเปิดรับข่าวสารจากสังคมรอบข้างเพื่อตอบสนองความต้องการของเขานั้นเอง

เยาวชนในช่วงวัยรุ่น จัดเป็นระยะสำคัญที่สุด เพราะเป็นวัยเชื่อมต่อ ระหว่างความเป็นผู้ใหญ่เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เด็กในวัยนี้จึงประสบปัญหาความยุ่งยาก มีปัญหาต่างๆ มาก เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และความรู้สึกนึกคิดต่างๆ เป็นวัยที่มีความคิดอยากเป็นอิสระมีความคิดพึ่งพาตนเอง มีความท้าทายต่อบุคคลอื่น ๆ ให้มีความสนใจแก่เขารวมทั้งตัวเขาก็พยายามทำความเข้าใจตนเองควบคู่ไปด้วย ผู้ใหญ่หรือผู้ที่เคยผ่านวัยรุ่นมาแล้ว จึงควรมีส่วนช่วยให้เด็กเหล่านี้ผ่านชีวิตไปได้โดยราบรื่น เพื่อให้พวกเขาได้เป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์เป็นกำลังของชาติสืบต่อไป

ความหมายและความสำคัญของแรงจูงใจ

ความต้องการของบุคคลเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจูงใจ การศึกษาแรงจูงใจจึงให้ความสำคัญกับความต้องการของคนเราว่าสามารถกระทำให้เกิดได้อย่างไร

แรงจูงใจ หรือ Motivation หมายถึง กระบวนการของการนำปัจจัยต่างๆที่เป็นแรงจูงใจมากระตุ้นหรือผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือเงื่อนไขที่ผู้จูงใจต้องการ ปัจจัยที่นำมากระตุ้นนั้น อาจจะเป็นสิ่งเร้า หรือ สถานการณ์ที่มาเร้า ล่อ จูงใจ และผลักดันให้บุคคลเกิดความต้องการในเบื้องต้นและความต้องการนี้จะพื้นฐานทำให้เกิดเป็นภาวะของแรงจูงใจ แรงจูงใจจะอยู่ในภาวะที่ไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) และจะเป็นกระบวนการ (Process) ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อสร้างให้สภาวะของร่างกายของคนเราเกิดความสมดุล (Homeostasis) ซึ่งสภาวะความสมดุลจะเป็นพื้นฐานในการสร้างให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้

แรงจูงใจมีความสำคัญโดยตรงต่อพฤติกรรมของบุคคล เพราะแรงจูงใจจะเป็นทั้งสภาวะที่ผลักดันและดึงให้บุคคลแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป ซึ่งการที่จะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลจึงต้องทำความเข้าใจกับแรงจูงใจของคนๆนั้นว่าบุคคลนั้นมีแรงจูงใจอยู่ในประเภทใด ระดับใด เพราะในบางสถานการณ์ เราจะพบว่า บุคคลที่ตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน น่าจะมีการตอบสนองเป็นพฤติกรรมที่เหมือนกันแต่กลับมีการแสดงออกที่ต่างกัน

ความต้องการของบุคคลเกิดจากสิ่งเร้าซึ่งสิ่งเร้านี้จะมีทั้งสิ่งเร้าภายในร่างกายและสิ่งเร้าภายนอกในร่างกาย สิ่งเร้าภายในร่างกายเกิดเนื่องจากการทำงานของร่างกาย เช่น ระบบการหายใจ ระบบย่อยอาหาร ระบบขับถ่าย ระบบการไหลเวียนโลหิต ฯลฯ สิ่งเร้าภายนอกในร่างกายที่สร้างให้บุคคลเกิดความความต้องการได้นั้น จะต้องเป็นสิ่งเร้าที่สามารถสร้างให้บุคคลเกิดการรับรู้ได้ สิ่งเร้านี้จะต้องมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้ ให้ความสนใจจนเกิดเป็นความต้องการในที่สุด

ลำดับชั้นความต้องการของ Maslow ซึ่งแบ่งระดับความต้องการของมนุษย์ไว้ 5 ระดับ ทั้งนี้ Maslow มีความเชื่อว่า "มนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการในการแสวงหาสิ่งแปลกใหม่และความต้องการนี้ จะพัฒนาขึ้นตามลำดับต่อไปนี้เรื่อยๆ แม้ว่าตนเองหรือบุคคลอื่นจะรู้ตัว มองเห็นหรือไม่ก็ตาม"

"ชีวิตของบุคคลจะมีความต้องการตามลำดับชั้น โดยจะมีความต้องการพื้นฐานเป็นลำดับแรก ต่อเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานแล้ว จึงมีความต้องการขั้นสูงต่อไป ตามลำดับโดยไม่ข้ามขั้น"

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อสนองความอยู่รอดของคนเราเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อันเป็นความต้องการทางสรีระ

ได้แก่ ความต้องการน้ำ อาหาร อากาศและอุณหภูมิที่เหมาะสมกับร่างกาย เป็นต้น จึงจูงใจให้คนเราเสาะแสวงหาทั้งในแนวทางที่เหมาะสมและในทางมิชอบ

2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Safety and Security) เป็นความต้องการเพื่อให้ตนอยู่รอดอีกระดับหนึ่ง คือ การให้ตนเองมีความปลอดภัยจากอันตรายและโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ความต้องการระดับนี้จึงจูงใจให้คนเราหลีกเลี่ยง ความเจ็บปวดและอันตรายแสวงหาแหล่งที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย แสวงหางานที่มั่นคงหาวิธีป้องกันตนเองให้ปราศจากโรคและอันตรายต่างๆ

3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging) เป็นความต้องการที่จะมีความผูกพันกับบุคคลอื่น ทั้งในฐานะเป็นเจ้าของผู้อื่นและได้รับรักจากผู้อื่น เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ที่ต้องการการรวมกลุ่ม จึงต้องการมีส่วนร่วมในกลุ่ม และต้องการสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น ทำให้จูงใจให้คนเราสร้างครอบครัว เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคม ชมรม และสโมสรต่างๆ

4. ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self-esteem) ความต้องการขั้นนี้ เป็นความปรารถนาของบุคคล ที่ต้องการให้บุคคลอื่นๆ ยกย่องชมเชย และให้เกียรติยอมรับในคุณค่าของเรา จึงจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมต่างๆ เช่น การทำกิจกรรมเพื่อสังคม อาสาสมัคร หรือเพียรพยายามฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อให้ได้รับการยกย่อง หรือแม้แต่บางคนมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อวดมั่งมี เพื่อให้บุคคลนับถือ เป็นต้น

5. ความต้องการประจักษ์ตน (Self-Actualization) ลักษณะความต้องการขั้นนี้เป็นความต้องการขั้นสูงสุดที่บุคคลพยายามกระทำให้สำเร็จเพื่อพิสูจน์ศักยภาพของตนเอง เป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเองโดยสิ่งที่ได้รับจะเป็นความพึงพอใจและความภูมิใจที่ได้กระทำในสิ่งต่างๆที่เต็มความสามารถและเหมาะสมกับตนเอง จึงถือว่าการค้นพบตนเองและค้นพบความสุขที่แท้จริงเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์

Maslow ได้แบ่ง ความต้องการทั้ง 5 ออกเป็น 2 ระดับ คือ

- ระดับความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง
- ระดับความต้องการขั้นสูง (Growth Needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความเป็นเจ้าของ ความต้องการการยกย่องจากผู้อื่นและความต้องการประจักษ์ตน ⁽¹⁰⁾

1.3 สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา

โดยปกติวัยรุ่นจัดเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิต ด้วยพัฒนาการตามวัยเป็นพื้นฐานเดิมอยู่แล้ว Erikson กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่มนุษย์มีความสับสนทางจิตใจ

มากที่สุดกว่าวัยอื่นๆ ดังนั้นวัยรุ่นที่อยู่ในภาวะเสี่ยงสูง เช่น มีสภาพครอบครัวแตกแยก มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน หรือมีความพิการทางด้านร่างกาย จะยิ่งมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดปัญหามากขึ้น

1.3.1 สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว เนื่องจากฮอร์โมนเพศ ทำให้วัยรุ่นเกิดความวิตกกังวลว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงของร่างกายในส่วนไหนบ้าง ทำให้จึงเกิดการเปลี่ยนแปลง สาเหตุจากอะไร จะผิดปกติหรือไม่ และวัยรุ่นคนอื่นๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงแบบนี้เหมือนกันหรือเปล่า

2. วัยรุ่นเป็นช่วงที่มีระดับอารมณ์ไม่มั่นคง ไม่ว่าจะอารมณ์ทางลบหรือทางบวก ทั้งโกรธ อิจฉา กลัว หรือ มีความสุข วัยรุ่นจะตกอยู่ในภาวะอารมณ์แบบใดแบบหนึ่ง นานกว่าที่เคยเป็นในวัยเด็ก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์นี้ไม่อาจปิดบังซ่อนเร้นได้ โดยอาจแสดงออกเป็นพฤติกรรมต่างๆ เช่น

- หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าเหตุการณ์ต่างๆ เช่น เก็บตัวเงียบ อ่านหนังสือคนเดียว

- หงุดหงิด อารมณ์เสี้ง่าย

- เพลิดเพลินกับการกินอย่างไม่ยั้ง

- ทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่น

- ระเบิดอารมณ์ออกมา เช่น ขว้างปาข้าวของ ฯลฯ

ความไม่มั่นคงทางอารมณ์นี้มีระดับสูงสุดเมื่ออายุราว 11-12 ปี และจะเกิดขึ้นอีกครั้งในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย โดยช่วงดังกล่าวเปรียบเสมือนขาดสมดุลจิตใจไม่มั่นคง เครียด และตัดสินใจไม่มีใครได้ บางครั้งอาจควบคุมตนเองไม่ได้ และอาจแสดงพฤติกรรมที่สร้างปัญหาให้ผู้อื่นมากกว่าปกติ หรือปรับตัวไม่ได้

3. ความอยากรู้ อยากเห็น อยากลอง ชอบความตื่นเต้นท้าทาย วัยรุ่นมักจะสนใจสิ่งที่ทำทลายความสามารถ เช่น การกลับบ้านเอง การขึ้นรถเมล์ การหัดขับรถ ทดลองดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ดมกาว ลองหนีเรียนออกไปเที่ยวกับเพื่อนๆ แม้แต่ลองเที่ยวโสเภณี ฯลฯ เพราะต้องการความตื่นเต้นท้าทาย ในขณะที่ยังขาดความรู้ ขาดทักษะและขาดการฝึกฝนซึ่งพฤติกรรมกรอยากลองนี้ มักจะพบสูงสุดในวัยรุ่นตอนกลาง 14-16 ปี ที่จะเป็นเด็กก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ก็ไม่เชิง แนวความคิดในการยับยั้งตนเองยังมีไม่มากพอ และมักจะละเลยหรือไม่คำนึงถึงผลเสียต่อสภาพร่างกาย การเรียน อาชีพ หรือปัญหาอื่นๆ ที่จะตามมา

4. ความต้องการเป็นอิสระ และเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นทำให้วัยรุ่นมักไม่ค่อยยอมทำตามคำสั่งของพ่อแม่ เริ่มวิพากษ์วิจารณ์ หรือแสดงความไม่เห็นด้วยต่อพฤติกรรมหรือความคิดเห็นของพ่อแม่ เพราะถ้าเขาทำตามก็เท่ากับขัดความต้องการที่จะเป็นเด็กโตเป็นอิสระของตนเอง สิ่งเหล่านี้จะเป็นทางนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ได้ง่ายขึ้น ถ้าพ่อแม่ไม่เข้าใจในพัฒนาการของลูก

5. ความต้องการการยอมรับทั้งจากคนในบ้าน และจากกลุ่มเพื่อนเพราะการมีเพื่อนทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่าคุณเองมีพรรคพวกที่จะเข้ากลุ่มด้วย มีความรู้สึกเป็นที่ยอมรับและมีความเป็นส่วนร่วมของกลุ่ม ทำให้เสริมความเข้มแข็ง มั่นใจ และมีอำนาจในตนเองมากขึ้น บ่อยครั้งจึงพบว่า วัยรุ่นพยายามทำหลายสิ่งอันเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เช่น การแต่งตัว แฟชั่นเสื้อผ้า รองเท้า ทรงผม หรือแม้แต่การใช้ภาษาแสดง ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่มักขัดความต้องการหรือความคาดหวังของพ่อแม่ ผู้ใหญ่ ทำให้อาจเกิดความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ ผู้ใหญ่ได้ง่าย การถูกต่อว่าจะทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่าคุณไม่เป็นที่ยอมรับ ขณะเดียวกันก็จะยังทำให้เกิดอาการต่อต้านผู้ใหญ่มากขึ้น

6. ต้องการความถูกต้อง ยุติธรรมอย่างมาก วัยรุ่นส่วนใหญ่จะแสวงหาอุดมการณ์ทางการเมืองให้ความสำคัญจริงจังกับความถูกต้อง และยุติธรรม จึงมักพบว่าวัยรุ่นจะมีการชุมนุมประท้วงสิ่งที่ไม่เป็นธรรมต่างๆอยู่เสมอ จนบางครั้งมีข่าวคราวรุนแรงจนถึงขั้นเสียชีวิตกันก็มี

1.3.2 ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นเกิดความเครียดและเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา

ความตึงเครียดของวัยรุ่น เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของต่อมต่างๆ ภายในร่างกายรวมถึงปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมด้วย จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางสังคมจะเป็นสาเหตุให้เกิดความตึงเครียดต่อวัยรุ่นมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ซึ่งปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นต้องประสบปัญหาในการปรับตัวมากขึ้น ได้แก่

1. ความเครียดภายในร่างกาย (Internal stress) ซึ่งเกิดจากความเครียดทางพัฒนาการ (Development stress) ได้แก่

- การเปลี่ยนแปลงทางสรีระทำให้วัยรุ่นส่วนใหญ่มักจะวิตกกังวลถึงรูปร่างหน้าตาที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นพิเศษ โดยเฉพาะส่วนที่แปลกไปจากคนอื่นๆ เช่น การมีสิว ความอ้วน เด็กชายที่ตัวเล็ก หน้าตาไม่หล่ออาจทำให้เด็กมีปมด้อยกลัวว่าจะเป็นความผิดปกติหรือไม่

- ความวิตกกังวลกับอารมณ์เพศที่สูงขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระดับฮอร์โมนทางเพศ ซึ่งส่งผลทำให้วัยรุ่นเกิดอารมณ์ทางเพศขึ้นมาได้บ่อย ความรู้สึกที่ตนเองไม่สามารถควบคุมความรู้สึกนี้ได้ ส่งผลให้วัยรุ่นเกิดความกังวลมากขึ้น

-ความกังวลกับพฤติกรรมทางเพศ เช่น การเรียนรู้ที่จะสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การอยาก رؤ้อยากเห็นกิจกรรมทางเพศ จนหลายครั้งวัยรุ่นไม่อาจควบคุมพฤติกรรมทางเพศได้ เมื่อถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้า ทำให้วัยรุ่นรู้สึกขัดแย้งกับสิ่งที่เขาเคยถูกสอนมาให้สะกดกั้นความต้องการเหล่านี้เอาไว้

2. ความเครียดจากภายนอก (External stress) หรืออาจจะเรียกว่า ความเครียดจากสิ่งแวดล้อมเกิดได้จาก

-ความคาดหวังของสังคมว่า วัยรุ่นจะต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นผู้ใหญ่ขึ้น เมื่อวัยรุ่นมีรูปร่างดูเป็นผู้ใหญ่ขึ้นก็จะถูกคาดหวังให้ทำตัวเป็นผู้ใหญ่ด้วย การทำตามความคาดหวังของสังคมเช่นนี้ในขณะที่วัยรุ่นยังไม่มีความพร้อมด้านอารมณ์ทำให้วัยรุ่นเกิดความกดดันได้

-ความปรารถนาส่วนตัวของวัยรุ่นไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง การที่วัยรุ่นมักไฝ่ฝันในเรื่องที่เป็นอุดมคติเกินไป ซึ่งขัดกับค่านิยม ความเป็นจริง หรือความต้องการของพ่อแม่ ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถผสมปรารถนาได้ เขาก็จะรู้สึกที่ตนเองล้มเหลว รู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ และเกิดความวิตกกังวลหรืออึดอัดมากขึ้น

-การปรับตัวต่อเพศตรงข้าม การเรียนรู้ที่จะพูดคุยและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกาลเทศะ รวมทั้งการทำตัวให้เพศตรงข้ามนิยมชมชอบ ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ซับซ้อนสำหรับวัยรุ่น ช่วงการเรียนรู้นี้อาจทำให้วัยรุ่นเครียดและตื่นเต้นได้อยู่บ่อยๆ

-กังวลใจเรื่องความขัดแย้งกับเพื่อน ไม่แน่ใจในการปฏิบัติต่อเพื่อนเกรงว่าเพื่อนจะไม่ชอบ

-การมีอุปสรรคขัดขวางความต้องการ เช่น การถูกคาดหวังในเรื่องการเรียน เลือกอาชีพ หรือแม้แต่เรื่องการถูกจำกัดค่าใช้จ่ายประจำวัน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้อาจทำให้วัยรุ่นอารมณ์เสียได้

-ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีในครอบครัวหรือโรงเรียน เช่น การที่พ่อแม่เข้มงวดเกินไป ให้อิสระน้อย ไม่เข้าใจ หรือการที่ครูดุเกินไป การปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ซึ่งมักพบว่า การที่วัยรุ่นไม่สามารถเข้ากับเพื่อนวัยเดียวกันได้ ถือเป็นสัญญาณสำคัญที่จะบ่งชี้ว่า อาจมีความผิดปกติในเด็กวัยรุ่นคนนั้นแล้ว

การเผชิญกับความเครียดทำให้วัยรุ่นจะต้องพยายามปรับตัว เพื่อจัดการปัญหาความขัดแย้ง (conflict) หรือความคับข้องใจ (Frustration) เพื่อปรับสภาพจิตใจให้สภาวะปกติ วัยรุ่นที่ปรับตัวได้ดีก็จะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข แต่วัยรุ่นที่ไม่สามารถ

ปรับตัวได้และไม่ได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องจากผู้ที่เกี่ยวข้อง อาจมีความคิด อารมณ์ พฤติกรรม โหม่นนำไปสู่ทางที่ผิด ดำเนินชีวิตเบี่ยงเบนไปจากเป้าประสงค์อันดีงาม ซึ่งความเสียหายบางอย่าง อาจกลายเป็นสิ่งผิดพลาดที่ติดตัวไปตลอดชีวิต และอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตต่อไป⁽¹¹⁾

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย

2.1 ความหมายของเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย

เยาวชนกระทำผิดกฎหมาย (Juvenile Delinquency) ตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ได้บัญญัติไว้ว่า

เยาวชน หมายความว่าบุคคลอายุ 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แต่มิได้ หมายความว่าถึงบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ดังนั้น เด็กที่กระทำผิดกฎหมาย คือ เด็กเร่ร่อน ขอดทาน หนีโรงเรียน แต่ที่รุนแรงที่สุดคือ การกระทำผิดกฎหมายที่จัดอยู่ในประเภทความผิดบาง ลักษณะในศาลคดีเด็กและเยาวชนคือ การทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ กระทำอนาจาร ช่มชู้นกระทำ ชำเรา การกระทำผิดว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิด⁽¹²⁾

2.2 ความสำคัญของการศึกษาเรื่องเด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย

การที่ปัญหาการกระทำผิดของเด็กนับวันจะมีมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้มิใช่เหตุเพราะว่า เด็กและเยาวชนกระทำผิดมีอัตราสูง หรือลักษณะการกระทำผิดร้ายแรงขึ้น แต่เนื่องจากพฤติกรรม เบี่ยงเบนหรือฝืนระเบียบ (deviant behavior) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม (dynamic process) เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและจะมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะความประพฤติ เกเร

สาเหตุที่ทำให้มีพฤติกรรมรุนแรง

วัยรุ่นที่ทำผิดรุนแรง เช่น ทำร้ายร่างกาย ฆ่า เป็นต้น มักจะเกิดจากปัจจัยเสี่ยง หลายประการตามรายงานพิเศษของนิวสวีค ดังต่อไปนี้

1. ครอบครัวมักจะมีพฤติกรรมรุนแรง ทำให้เด็กรับเข้าไปโดยไม่รู้ตัว เช่น ทำร้ายกันเองระหว่างสามี ภรรยา หรือคนในบ้านหรือคนภายนอก ในระยะแรกๆเด็กบางคนอาจจะ กลัวหรือตกใจ แต่พอนานๆเข้าอาจจะเกิดความคุ้นเคยจนเห็นเป็นเรื่องธรรมดา

2. มักถูกทารุณ อาจจะถูกทารุณจากบ้านหรือนอกบ้าน จนเกิดความกดดัน อาจไม่พอใจ แต่เมื่อหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับกลัวจะโดนทำร้าย จึงยอมรับ และรับสภาพโดย ไม่รู้ตัวและสักๆอาจจะอยากแก้แค้นด้วยการทารุณคนอื่นหรือเห็นการทารุณเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

3. มักติดยาเสพติด สุรา ทำให้ขาดการยั้งคิด และกล้าทำอะไรได้รุนแรงกว่าปกติ จากการวิจัยสมาคมเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กในอังกฤษและอเมริกาก็พบว่าผู้ที่ติดสุรายาเสพติดมักจะก่ออาชญากรรม

4. เป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งอาจเกิดจากเป็นคนจิตใจอ่อนแอหรืออยากมีอิทธิพลหรืออยากมีเพื่อน อาจมีพฤติกรรมดังนี้ พฤติกรรมผิดไปจากเดิม ไม่ค่อยคบใครหรือไม่ค่อยมีเพื่อน ไม่ยอมพูดปัญหาของตัวเอง ไม่อยากเรียนหนังสือ หนีโรงเรียน ช่มชู้เพื่อน เป็นต้น ⁽¹³⁾

สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนตัดสินใจจำหน่ายยาบ้ากันมากขึ้น เพราะระบบค่านิยมของสังคมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ ความหรูหรา ร่ำรวย และความฟุ้งเฟ้อ จูงใจให้เด็กและเยาวชนยึดภาพลักษณ์ดังกล่าวเป็นภาพแห่งเป้าหมายความสำเร็จที่จะต้องไปให้ถึง ความอ่อนเยาว์ต่อประสบการณ์ทางโลกและชีวิตทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อขององค์การอาชญากรรมที่จ้องแสวงหาโอกาส ขยายเครือข่าย โดยมีสภาพความขาดแคลนยากจน ที่ประสบในครอบครัวเป็นแรงผลักดันให้พยายามหลีกเลี่ยงและอัตราโทษที่เบาสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ⁽¹⁴⁾

Glover ⁽¹⁵⁾ ได้แยกการกระทำผิดออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การกระทำผิดที่เกิดจากสภาพจิตใจ ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ กระทำผิดเนื่องจากสาเหตุ คือ สภาพจิตใจถูกรบกวน ไม่จำเป็นจะต้องเกิดกับผู้ที่มีความผิดเป็นอาชีพเท่านั้น เกิดได้กับเด็กทั้งในวัยก่อนเข้าสู่วัยรุ่น และในวัยรุ่นสาเหตุการกระทำผิดเกิดขึ้นเนื่องจากมีปัญหาด้านจิตใจมากกว่าที่จะเกิดมาเพื่อจะกระทำผิดเท่านั้น

2. การกระทำผิดที่เกิดจากการขาดความสมดุลในวุฒิภาวะ ผู้กระทำผิดในกลุ่มนี้ ขาดความสมดุลในวุฒิภาวะในช่วงวัยรุ่นอันมีผลนำไปสู่การมีกระทำความผิดที่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม

ทฤษฎีที่อธิบายพฤติกรรมผิดกฎหมายของบุคคล แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มกว้างๆคือ

1. ทฤษฎีทางชีวภาพ(Biological Theories) อธิบายสาเหตุของการกระทำผิดกฎหมายในแง่ชีวภาพ เช่น

-ความก้าวร้าวเกี่ยวกับระดับฮอร์โมนเพศชาย

-เด็กชายที่มีนิสัยก้าวร้าว จะรับรู้สิ่งแวดล้อมแตกต่างไปจากเด็กปกติ โดยจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าเร็ว และปราศจากความยั้งคิด มักคิดว่าคนอื่นเป็นศัตรู มีความมุ่งร้ายต่อตน ปัญหาในเรื่องนี้จะมากขึ้นในเด็กที่เป็นโรคสมาธิบกพร่อง

-วัยรุ่นที่ทำความผิดรุนแรง มักมีปัญหาในการตั้งสมาธิ และต้องการกระตุ้นจากสิ่งเร้าที่แปลกใหม่และสลับซับซ้อนกว่าเด็กทั่วไป

2. ทฤษฎีทางจิตใจ (Psychological Theories) อธิบาย สาเหตุในแง่ของจิตใต้สำนึก บุคลิกภาพ แรงจูงใจ และความขัดแย้งทางจิตใจ เช่น เด็กทำผิดกฎหมาย เพราะ

-มีมโนธรรมที่บกพร่อง

-ความปรารถนาที่จะทำผิดของพ่อแม่ (ที่ซ่อนอยู่ในจิตใต้สำนึก) ถูกถ่ายทอดมาสู่เด็ก

3. ทฤษฎีทางสังคม(Sociological Theories) การกระทำผิดกฎหมายมีสาเหตุมาจากปัจจัยทางสังคม เช่น

-การที่บุคคลมีความด้อยโอกาสทางสังคม โดยรอบตัวมีแต่ความฟุ้งเฟ้อร่ำรวย

-เด็กต้องการยกฐานะของตนให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม⁽¹⁶⁾

นอกจากนี้ เรคเคซ⁽¹⁾ ยังกล่าวว่ามีแรงอยู่สามแรงที่ผลักดันให้คนกระทำผิด ซึ่งได้แก่

1. แรงกดดันทางสังคม (Social Pressures) ได้แก่ ความขัดแย้งกัน การทะเลาะกันภายในครอบครัว การถูกเอารัดเอาเปรียบ การขาดโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพ การมีฐานะที่ไม่ทัดเทียมกันและระบบของความมีชนชั้น ตลอดจนความไม่เป็นธรรมต่างๆ ทางสังคม

2. แรงดึงดูดทางสังคม (Social Pulls) ได้แก่ การคบเพื่อนเลว การเข้าร่วมกลุ่มกับผู้กระทำผิด การถูกชักจูง ยั่วยวนหรือเชิญชวนจากผู้อื่นให้กระทำผิด และการโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ

3. แรงปรารถนาภายใน (Inner Pushes) ได้แก่ ความไม่พอใจ ความผิดหวัง ความเครียด ความโกรธ ความเกลียด ความกลัว ความก้าวร้าว ความอยากกรวย อยากรมีเกียรติ ความชิงดีชิงเด่น ความต้องการอย่างแรงกล้าและทันทีทันใด ความรู้สึกต่ำต้อย ความวิตกกังวล และอื่นๆ

ถ้าหากสามแรงดังกล่าวข้างต้นอยู่เหนือกลไกของการควบคุม ก็ทำให้คนกระทำผิดและกลายเป็นอาชญากรไปในที่สุด

Hood⁽¹⁷⁾ ได้ศึกษาวรรณกรรมการวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่อต้านสังคมในวัยรุ่น พบว่า ปัจจัยทางจิตสังคมในส่วนของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และพันธุกรรม อันมีส่วนโน้มนำให้เกิดความก้าวร้าวรุนแรง พฤติกรรมต่อต้านสังคมได้รับอิทธิพล

จากภาวะครอบครัวไม่อบอุ่น, ทะเลาะเบาะแว้ง, ความผูกพันในครอบครัวในระยะแรกของชีวิตมีน้อย, บิดามารดาสุขภาพจิตไม่ดีและความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี เช่น ขาดการสื่อสารที่ดีในครอบครัว ปัจจัยทางครอบครัวอันเป็นปัจจัยที่สำคัญของการเกิดพฤติกรรมต่อต้านสังคม คือ บิดามารดาที่มีความก้าวร้าว , เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมาย และติดยา ความรุนแรงในครอบครัวมีผลต่อเด็กคือนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว ความรุนแรงในสื่อต่างๆ พบว่า ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็ก ความด้อยโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับผลทางลบได้แก่ ความตึงเครียดในครอบครัว, ภาวะอารมณ์แปรปรวน, การกระทำผิดกฎหมายเป็นต้นในองค์ประกอบของพันธุกรรมและประสาทวิทยา พบว่า พฤติกรรมต่อต้านสังคมมีความสัมพันธ์กับความผิดปกติของโครงสร้างของสมองส่วนหน้าผาก (frontal lobes) หรือภาวะไม่สมดุลทางเคมีของสมอง การช่วยเหลือที่ได้ผลต้องให้การศึกษา และการรักษาไปพร้อมๆกัน ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั้งในครอบครัว , โรงเรียน และกลุ่มเพื่อน รวมทั้งให้การสนับสนุนและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

นักจิตวิทยาและนักสังคมศาสตร์ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กและวัยรุ่นกระทำผิด พบว่า สาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้นซับซ้อนมีทั้งที่เนื่องมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งโดยเฉพาะหรือหลายสาเหตุประกอบกัน

1. สาเหตุจากตัวผู้กระทำผิดเอง ได้แก่ พันธุกรรม ความพิการหรือโรคภัยไข้เจ็บ ภาวะแห่งจิตใจ สติปัญญาและการศึกษา สัญชาติญาณ

2. สาเหตุทางครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นทั้งกลุ่มและสถาบันที่สำคัญที่สุดเป็นช่วงเวลาที่บุคลิกภาพของคนเรากำลังก่อรูปและพัฒนาขึ้นมา ความใกล้ชิดสนิทสนมและโอกาสที่ติดต่อสัมพันธ์กันได้สืบเนื่องต่อมาจนกระทั่งถึงวัยรุ่น ครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญมากเป็นพิเศษในการพัฒนาแบบแผนความประพฤติที่เด็กจะแสดงออกมาให้ปรากฏแก่สังคม ด้วยเหตุนี้จึงเชื่อกันว่า ความบกพร่องอะไรบางอย่าง หรือหลายอย่างในครอบครัวจึงเป็นเหตุสำคัญที่สุดของพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือความเกรงของเด็ก

3. สาเหตุทางเศรษฐกิจความยากจนเป็นสาเหตุหนึ่งที่บีบบังคับให้เราจำเป็นต้องกระทำผิดฐาน ประทุษร้ายต่อทรัพย์ หรือ อาจกล่าวได้ว่าความยากจน เป็นต้นเหตุแห่งอาชญากรรม ทั้งนี้เพราะมนุษย์จำเป็นต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของชีวิต โดยเฉพาะในครอบครัวที่ยากจน บิดามารดาต้องต่อสู้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลบุตรจึงมักเลี้ยงบุตรตามยถากรรม ขาดการศึกษา อดอยากก็ยอมทำให้เด็กช่วยตัวเองด้วยการไปลักขโมย ต่อไปก็อาจติดนิสัยกระทำผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์อยู่เรื่อยๆ

4. สาเหตุจากปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนับว่ามีอิทธิพลทำให้ชีวิตของบุคคลนั้นๆ ไน้มเอียงไปในทางใดทางหนึ่งได้ เช่น เด็กยอมเลิกล้มแบบและได้นิสัยจากบิดามารดา

หรือครูอาจารย์ ธรรมชาติ ภูมิประเทศ สถานที่ ดินฟ้าอากาศ การศึกษา และสภาพการณ์ทั่วไป ก็อาจทำให้บุคคลแตกต่างกันออกไปทั้งทางกิริยาวาจาและนิสัยใจคอ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนความคิดอ่านหรือความต้องการได้

4.1 การเพิ่มขึ้นของประชากร รวมทั้งการอพยพจากชนบทเข้ามาในเมืองหลวงทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม เพราะประชากรประสบปัญหาความยากจน ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาการว่างงาน เป็นต้น

4.2 การศึกษาอบรม โรงเรียนหรือสถานศึกษา เป็นสถาบันที่สำคัญที่มีส่วนรับผิดชอบในการปั้นชีวิตจิตใจและอนาคตของเด็กและเยาวชนของชาติ ไม่ว่าจะในด้านความรู้ และด้านศีลธรรมจรรยาหรือความประพฤติ ตลอดจนอาชีพที่เด็กและเยาวชนจะยึดเป็นหลักในการดำรงชีวิต การบำเพ็ญตนเป็นพลเมืองดีต่อไปในภายภาคหน้า ฉะนั้นอาจารย์ต้องกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ประพฤติผิดศีลธรรม หรือล่วงละเมิดกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้แบบอย่างที่ดี และขาดความเคารพเชื่อฟัง ปัญหาเกี่ยวกับสถานศึกษา ไม่เพียงพอสำหรับเด็ก ทำให้เด็กไม่มีที่เรียนกลายเป็นเด็กเร่ร่อนจรจัดหรือเมื่อเรียนจบแล้วก็หางานทำไม่ได้ต้องกลายเป็นคนว่างงาน อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำการอันเป็นปฏิกิริยาต่อสังคม

4.3 เด็กและเยาวชนหันหลัง และห่างเหินต่อศาสนาทำให้ขาดที่ยึดเหนี่ยวใจอันเป็นเหตุให้ง่ายต่อการกระทำผิด

4.4 สภาพถิ่นที่อยู่เมื่อมีการอพยพเข้ามาทำกินในกรุงเทพฯ ทำให้เกิดการแออัดในเรื่องที่อยู่อาศัยเมื่อ ก่อให้เกิดความสกปรกจนกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม ปราศจากระเบียบ ก่อให้เกิดปัญหาความยุ่งยากในสังคม โดยเฉพาะ ในด้านที่เป็นย่านของประชาชน ผู้มีรายได้น้อย ขาดสถานที่ที่เด็กจะอาศัยเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น เล่นกีฬา เยาวชนส่วนใหญ่จึงมีเวลาว่างมาก ก็เลยเข้าไปในทางที่ไม่เป็นสาระหรือไม่ก็หันไปหาการพนันหรืออบายมุขต่างๆ และอาจกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติ

4.5 สถานเริงรมย์เป็น แหล่งอบายมุขต่างๆ เช่น ซ่องการพนัน ซ่องโสเภณี สถานอบอบนวด ไนต์คลับ เป็นต้น เป็นสถานที่ล่อใจให้เยาวชนติดใจและเสียคนได้ง่ายเพราะเด็กหรือเยาวชนเมื่อเคยเข้าไปเที่ยวในสถานเริงรมย์ครั้งหนึ่งแล้วก็มักจะหาทางเข้าไปเที่ยวอีกเมื่อไม่มีเงินก็มักจะหาเงินโดยทุจริต เช่น การลักขโมยหรือชิงราว เป็นต้น

4.6 ผู้ใหญ่กระทำตัวอย่างไม่ดีให้เด็กเห็น เช่น เกียจคร้าน ไม่ทำงาน มีกิริยาวาจาหยาบค้าย ไม่สุภาพ มีความประพฤติเสื่อมเสีย ชอบดื่มสุราอาละวาด ติดยาเสพติด ลักลอบตั้งบ่อนการพนันหรือซ่องโสเภณี หรือคบเพื่อนนักเลงอันธพาล เมื่อเด็กได้พบ แต่สิ่งไม่ดีไม่งามก็อาจจดจำเป็นตัวอย่างและไปกระทำการผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมายได้โดยง่าย

4.7 การคบเพื่อนเมื่อเยาวชนได้เพื่อนเกรมีความประพฤติไม่ดีแล้วก็อาจชักจูงให้เด็กหรือเยาวชนนั้นประพฤติเสื่อมเสียหรือเสียคนได้

4.8 การเสพยาเสพติดให้โทษ การติดยาเสพติด มักจะเป็นเหตุแห่งการกระทำผิดอื่นๆ ด้วย และเมื่อติดแล้วทำให้เกิดความต้องการเสมอๆ โดยจะต้องเพิ่มปริมาณมากกว่าเดิมขึ้นไปเรื่อยๆ ต้องหาเงินมาซื้อด้วยราคาแพง ถ้าไม่มีเงินก็ต้องขโมย หรือวิ่งราว ปล้น ชิงทรัพย์ และถ้าเป็นเด็กหรือเยาวชนหญิงก็มักถูกบังคับให้ค้าประเวณีกลายเป็นหญิงโสเภณีได้

4.9 หนังสือพิมพ์ และหนังสืออ่านเล่นทั่วไป การเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับอาชญากรรม อาจเป็นแนวทางให้ผู้อื่นเอาอย่างได้ ส่วนหนังสืออ่านเล่นทั่วไป ก็นับว่ามีประโยชน์มากเช่นกันแต่บางเล่มก็นำเสนอเรื่องราวทางลามกอนาจารก่อให้เกิดการข่มขู่และเป็นการเพาะนิสัยที่ไม่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนเป็นสิ่งโน้มน้าวให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายต่อไปได้

4.10 ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ถ้าพิจารณา ในด้านการส่งเสริมการศึกษา วัฒนธรรม และการพักผ่อนหย่อนอารมณ์ของประชาชนทั่วไปแล้ว ภาพยนตร์ วิทยุและโทรทัศน์นับว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในขณะที่เดียวกันก็มีบางส่วนที่นำเสนอเรื่องที่มีผลทางลบต่อเด็ก เช่น เรื่องคนหลายคนรุมฆ่า ทำร้ายคนๆเดียว หรือ การลอบฆ่ากันอย่างเลือดเย็น ทารุณโหดร้าย เรื่องผีอาละวาด ที่ทำให้คนดูขนพองสยองเกล้า หรือเรื่องกามารมณ์คบชู้ เป็นต้น เด็กไม่สามารถแยกได้ว่าอะไรเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องสมมติและสามารถค่อยๆฝังอยู่ในจิตใจ หรือความรู้สึกนึกคิด เป็นสาเหตุให้เด็กหรือเยาวชนจำไปเป็นตัวอย่างในการกระทำผิดกฎหมายได้แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกาย จิตใจ และการได้รับการศึกษาของเด็ก⁽¹⁸⁾

สื่อสารมวลชน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการก่ออาชญากรรม และมีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน อิทธิพลที่สำคัญของสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมคือ เป็นแหล่งสะท้อนให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามทางด้านลบ เพราะเป็นสิ่งที่ตนอยากรู้พร้อมที่จะเรียนรู้ หรือพร้อมที่จะทำตาม ตรงกับสิ่งซึ่งสื่อมวลชนได้นำมาเผยแพร่ให้เห็น ในรูปภาพ ในหนังสือ ในภาพยนตร์ ในทีวี

Schramm⁽¹⁹⁾ นักอาชญาวิทยาท่านหนึ่งได้กล่าวว่า เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นลบต่อสังคมหรือพฤติกรรมที่เป็นลบในสังคมผ่านทางสื่อมวลชนนานาชนิด อย่างไรก็ตาม ก่อนที่เด็กจะตกอยู่ในอิทธิพลดังกล่าวได้นั้น เด็กน่าจะต้องได้รับอิทธิพลดังกล่าว ผ่านมาทางหน่วยงานอื่นมาก่อนแล้ว ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก การถ่ายทอด หรือการรายงานข่าวเป็นประจำเกี่ยวกับพฤติกรรมของอาชญากร หรือการก่ออาชญากรรมผ่านสื่อสารมวลชน

จึงมีอิทธิพลสูงมากต่อการคล้อยตาม และกระทำตาม โดยเฉพาะในภาพยนตร์บางประเภทที่แสดงให้เห็นถึงเซาว์ปัญญา ความสามารถอย่างยอดเยี่ยมของบรรดาอาชญากรทั้งหลาย ยิ่งเป็นอันตรายมากยิ่งขึ้น

สื่อที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติ หรือปลูกฝังค่านิยมทางด้านลบให้กับเยาวชนนั้น ส่วนใหญ่ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และหนังสืออ่านเล่นทั่วไปเกี่ยวกับผู้ร้าย หรือผ่านการเสนอข่าว เกี่ยวกับอาชญากรรมต่างๆ หนังสืออ่านเล่นที่เกี่ยวกับอาชญากรรม รายการภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์ที่เป็นหนังอาชญากรรมประเภทรุนแรงโหดร้าย สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้เยาวชนเลียนแบบ โดยเฉพาะการกระทำผิด

2.3 การกระทำความผิดซ้ำ

ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำในสังคมไทยนับว่ายังอยู่ในเกณฑ์สูง แสดงให้เห็นว่า มาตรการการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนยังไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากยังขาดข้อมูลที่แน่ชัดเกี่ยวกับปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดหรือระบบการฝึกอบรมเด็กที่ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร

สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนนั้น หากนำมาวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุด้วยกัน ที่สำคัญที่สุดได้แก่ สาเหตุจากครอบครัวและจากตัวเด็กเอง สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และสาเหตุจากพื้นฐานการศึกษาวิชาชีพ

สาเหตุจากครอบครัวและจากตัวเด็กและเยาวชนเอง ได้แก่

1. สาเหตุความผิดปกติหรือการมีปัญหาด้านบุคลิกภาพคือ เด็กและเยาวชนมีปัญหาด้านบุคลิกภาพ มีร่างกายที่ผิดปกติ จิตทราม ก้าวร้าว หรือกระด้างอย่างแท้จริงยากที่จะแก้ไขได้ ถึงแม้จะถูกส่งมาไว้ยังสถานฝึกอบรม หรือสถานกักอบรม เพื่อทำการพัฒนานบุคลิกภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจเป็นเวลานานแล้วก็ตาม ก็ไม่สามารถแก้ไขหรือพัฒนาได้ เด็กหรือเยาวชนเหล่านี้ เมื่อพ้นจากสถานที่ควบคุมออกไปสู่สังคมภายนอก ก็จะหันไปกระทำผิดอีก ทั้งนี้เนื่องจากไม่สามารถที่จะควบคุมตนเองได้ ขาดการยับยั้งชั่งใจ หรือทนต่อสิ่งยั่วเย้าไม่ไหว

2. สาเหตุการสร้างความรู้สึกลทางด้านลบให้เกิดขึ้น ทำให้กลายเป็นบุคคล ที่มองตนเองมองโลกในแง่ร้ายอยู่ตลอดเวลา สาเหตุเนื่องจาก การขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว ไม่ได้รับความเป็นธรรมในครอบครัว ขาดการดูแลเอาใจใส่จากบิดา มารดา

ได้รับแต่ความขมขื่น น้อยเนื้อต่ำใจอยู่ตลอดเวลา เมื่อเด็กพ้นจากสถานที่ควบคุม กลับไปสู่
สิ่งแวดล้อมเดิม คือ ครอบครัวและสังคม แทนที่จะได้รับการต้อนรับ เอาใจใส่ดูแล กลับได้รับการ
ดูถูกเหยียดหยามจึงทำให้หวนกลับไปกระทำความผิดอีก

3. สาเหตุการไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว เนื่องจากเคยสร้างปัญหาให้
ครอบครัวอยู่ตลอดเวลา ทำให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง มีความรู้สึกหวาดกลัว ไม่ให้ความไว้วางใจ
ทำให้เด็กและเยาวชนนั้นขาดการยอมรับ ทำให้เกิดความรู้สึกหมดหวังที่จะกลับตัวเป็นคนดี จึงกลับไป
ไปกระทำความผิดอีก

4. สาเหตุทางเศรษฐกิจ คือ เด็กและเยาวชนนั้นมาจากครอบครัวที่ยากจน บิดา
มารดาหาเช้ากินค่ำ ไม่มีเวลาใกล้ชิดกับลูก ดูแลสอบถามความรู้สึกต่างๆจากลูก การที่เด็กและ
เยาวชนถูกรับเข้าไว้ในสถานฝึกอบรม กลับเป็นสิ่งที่พ่อแม่ของเด็กและเยาวชนนั้นพอใจมากกว่า
เพราะประการแรก สบายใจ หมดห่วง ประการที่สองครอบครัวยากจนมากไม่จำเป็นต้องรับภาระ
เลี้ยงดูเด็กและเยาวชนนั้น เมื่อเด็กและเยาวชนประพฤติตนดีขึ้น ได้กลับไปอยู่บ้านแทนที่พ่อแม่จะ
ดีใจกลับไม่พอใจเนื่องจากฐานะยากจนมากต้องรับภาระเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน ทำให้เด็กน้อยเนื้อต่ำใจ
เกิดความรู้สึกว่าตนเองไร้ประโยชน์ หมดความอยากอยู่บ้าน แต่เนื่องจากยังไม่สามารถช่วยเหลือ
ตนเองได้ ไม่มีรายได้จึงกลายเป็นเด็กเร่ร่อน เด็กจรจัด อาหารการกินอดมื้อ กินมื้อ ในที่สุด ก็เริ่ม
กระทำความผิดอีก โดยมากจะกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือลักขโมยอาหารเพื่อเอามาประทัง
ชีวิต

สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ซึ่งมีความสำคัญและมีผลต่อการกระทำความผิด
ของเด็กอย่างมาก ได้แก่

1. ชุมชนในละแวกบ้าน คือ ครอบครัวเด็กและเยาวชนนั้นอยู่ในชุมชนละแวกบ้านที่
ไม่ดี เป็นแหล่งสลัมหรือย่านชุมชนแออัดที่เต็มไปด้วยปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เป็นต้น
เมื่อเด็กเติบโตขึ้นจากสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจึงเกิดความรู้สึกเคยชิน มองเห็นเป็นเรื่องธรรมดาไป เมื่อ
เด็กพ้นโทษกลับมาอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดิมอีก การหวนกลับไปสู่สิ่งแวดล้อมเก่าๆ การคบเพื่อนเก่าที่มี
ปัญหาทำให้เกิดหวนกลับไปประหลึงถึงความหลังเก่าๆ บวกกับเด็กไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง จึงกลับไป
ไปมั่วสุมเหมือนที่เคยทำมา หรือถูกเพื่อนเก่าชักจูงจึงหวนกลับไปกระทำความผิดอีก โดยเฉพาะ
เยาวชนที่ติดยาเสพติดโอกาสที่จะกลับไปคบเพื่อนเก่าและหวนมาเสพยาเสพติดจึงมีโอกาสมาก

2. ความรู้สึกที่สังคมมีต่อเด็ก เนื่องจากเป็นสังคมที่แคบและอยู่กันอย่างแออัด จึง
รู้จักกันได้หมดว่าใครเป็นใคร ไปทำอะไร ที่ไหนอย่างไร ฉะนั้นเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด
และถูกจับได้ จึงรู้กันทั่วไปหมด เมื่อเด็กมีพฤติกรรมดีขึ้นถูกปล่อยตัวกลับมา สังคมไม่ยอมรับ

เนื่องจากยังไม่แน่ใจว่าเด็กนั้นจะกลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ จึงไม่มีผู้ใดกล้ารับเด็กเข้าทำงาน ทำให้เด็กไม่มีโอกาสนำความรู้ที่ได้รับมาประกอบอาชีพได้ การที่สังคมไม่ให้การต้อนรับและเหยียดหยามมีส่วนผลักดันให้เด็กและเยาวชนหวนกลับไปทำความผิดซ้ำอีก⁽²⁰⁾

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ

3.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

Cattell⁽²¹⁾ กล่าวถึงบุคลิกภาพว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราทำนายได้ว่า บุคคลจะทำอย่างไรในสภาพการณ์ที่กำหนดให้ โครงสร้างของบุคลิกภาพ คือ ลักษณะพฤติกรรม การตอบสนอง และการแสดงออกที่มีลักษณะคงที่ถาวรเป็นลักษณะการแสดงออกในสภาพแวดล้อมตามปกติและเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ บางลักษณะก็พบในคนทั่วไปเป็นลักษณะเฉพาะ เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจ เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ความสามารถ และลักษณะพื้นฐานอารมณ์ บุคลิกภาพเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลทั้งพฤติกรรมเปิดเผยและพฤติกรรมที่ซ่อนภายใน

Smith และคณะ⁽²²⁾ กล่าวถึง บุคลิกภาพเป็นเสมือนผลของการรับรู้ที่เกิดจากการรับรู้ของผู้อื่นแล้วเรามีปฏิกิริยาตอบสนองทำให้เจ้าของบุคลิกภาพได้ตระหนักในบุคลิกภาพของตนเอง อาจหมายถึงการรับรู้พฤติกรรมรวมทั้งหมดของบุคคลใด บุคคลหนึ่ง ทั้งสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น ลักษณะของพฤติกรรมและสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น ความคิด ความสนใจ ซึ่งทำให้คนอื่นสามารถที่จะเข้าใจและแยกแยะความแตกต่างของบุคคลนั้นจากคนทั่วไปได้

ปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเรานั้นเป็นเรื่องของพฤติกรรม แต่ละบุคคลก็มีแบบแผนการแสดงพฤติกรรมของตนเองเป็นการชี้ให้เห็นลักษณะเฉพาะของบุคคลผู้นั้นแบบแผนพฤติกรรมของแต่ละคนอาจจะมีความคล้ายคลึงกันบ้างบางส่วนแต่ก็ไม่เหมือนกันไปเสียทั้งหมด สามารถแยกความแตกต่างของบุคคลแต่ละคนได้ นอกเหนือไปจากความแตกต่างทางสรีระแล้ว การเรียนรู้แบบแผนของพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนจะช่วยให้สามารถปรับตัวและแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง “แบบแผนพฤติกรรมเป็นสิ่งที่นำไปสู่การสร้างบุคลิกภาพ” แบบแผนพฤติกรรมของบุคคลที่คนทั่วไปรับรู้แล้ว เรียกว่า “บุคลิกภาพ”

ระหว่าง “แบบแผนพฤติกรรมของบุคคล” กับ “บุคลิกภาพ” มีความสัมพันธ์กันดังนี้

1. “แบบแผนของพฤติกรรม” ช่วยแสดงให้เราเห็นเอกลักษณ์ หรือ ลักษณะเฉพาะของบุคคล ทำให้เราสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ ถ้าพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นบ่อยๆ ซ้ำๆ ไม่ว่าจะในสิ่งแวดล้อมใดก็ตาม เราถือว่าเป็นบุคลิกภาพ

2. พฤติกรรมเป็นสิ่งที่แสดงออกมาเนื่องจากกระบวนการภายในร่างกายของบุคคล คือมีกระบวนการรับรู้รู้สึกและสั่งการภายในระบบสมองหรือประสาทเสียก่อนแล้วจึงปรากฏเป็นพฤติกรรม ซึ่งคนอื่นเห็นได้ที่เรียกกันว่า บุคลิกภาพ

3. พฤติกรรมที่แสดงออกมา จะต้องมึลักษณะเป็นพฤติกรรมที่มีระบบ ระเบียบ มีโครงสร้างแน่นอน หมายความว่า ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนเมื่อไหร่ บุคคลนั้นจะแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น อยู่เสมอ⁽²³⁾

โครงสร้างของบุคลิกภาพ กล่าวว่างบุคลิกภาพประกอบด้วยโครงสร้างใหญ่ๆดังนี้

1. เซาวันบัญญัติหรือความถนัด เป็นคุณสมบัติทางสมอง เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าบุคคลแต่ละคนสามารถทำอะไรได้บ้าง ถ้าบุคคลผู้นั้นพยายามจะทำ แยกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.1 ความถนัดทางธรรมชาติ เป็นการปฏิบัติงาน ที่แสดงถึงขีดความสามารถของบุคคลที่จะทำกิจกรรมต่างๆที่มีความถนัดต่างกันไป

1.2 ความลัทธิผลเป็นการปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นสามารถทำได้ในระดับใด

2. อารมณ์เป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของจิตใจที่ได้ตอบสนองสิ่งแวดล้อม เช่น ความรู้สึกหงุดหงิด ความรู้สึกมั่นใจ ความรู้สึกร่าเริง เป็นต้น

3. แรงจูงใจ คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

3.1 ด้านความต้องการ (Need)เป็นความปรารถนาอย่างถาวร สภาวะเงื่อนไขเฉพาะอย่างของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นจุดเด่น ต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม ต้องการความสะดวกสบาย เป็นต้น

3.2 ด้านความสนใจ (Interest) เป็นความปรารถนาของบุคคล ที่จะติดตามกิจกรรมหรือสิ่งเร้าบางอย่าง เช่น การสนทนา งานฝีมือ เป็นต้น

3.3 ด้านทัศนคติ (Attitude)เป็นคุณลักษณะภายในบุคคลที่พร้อมที่จะสนองต่อสภาพแวดล้อมของเขาไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งซึ่งจะปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนในกรณีที่มีเป้าหมายหรือนโยบายทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ทัศนคติต่อการคุมกำเนิด เพศศึกษา การเดินขบวน เป็นต้น ซึ่งทัศนคติของบุคคลนี้ มักจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการกระทำของบุคคล

4. พฤติกรรมหรือการแสดงออก (Behavior)เป็นการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าบางอย่าง ไม่ว่าจะสิ่งเร้าานั้นจะเกิดจากรภายใน หรือภายนอกร่างกายมาจูงใจ หรือก่อให้เกิดความเครียดอันเป็นผลให้มนุษย์เกิดภาวะเตรียมพร้อมเสมอที่จะแสดงพฤติกรรม

การศึกษาบุคลิกภาพจึงเป็นการศึกษาถึงโครงสร้างที่เป็นภาพรวมของพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม อันมีผลมาจากส่วนย่อยต่างๆ ที่มาประกอบกันเป็นโครงสร้างของบุคลิกภาพนั่นเอง ⁽²⁴⁾

ทฤษฎีบุคลิกภาพของ Maslow (Dynamic Health Psychology) Pervin ⁽²⁵⁾ ได้กล่าวถึงทฤษฎีบุคลิกภาพของ Maslow ไว้ว่าทฤษฎีนี้มีชื่อเรียกหลายชื่อด้วยกัน เช่น ทฤษฎีการจูงใจหรือทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ Maslow เน้นว่ามนุษย์เกิดมา มีความใฝ่ดีติดตัวมาอยู่แล้ว และจะพัฒนาคุณลักษณะทางจิตใจของตน ให้มีวุฒิภาวะ และมีความสามารถขึ้นเรื่อยๆ เพื่อไปสู่จุดสมหวังของชีวิต การที่คนเรามีพฤติกรรมที่ไม่ดี เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม มากกว่าที่จะเกิดจากสัญชาตญาณที่สืบทอดกันมา

ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้มองธรรมชาติของมนุษย์ไว้ 3 ประการดังนี้

ประการที่1 พฤติกรรมของมนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการสร้างความสัมพันธ์กันขึ้นมา

ประการที่2 พฤติกรรมพื้นฐานของมนุษย์ที่แสดงออกนั้น มักมีเป้าหมายเพื่อแสวงหาความพึงพอใจ และหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด

ประการที่3 สภาพแวดล้อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ ได้แก่ John Dollard , Neal Miller , B.F.Skinner , Albert Bandura และ Walter Mischel

ทฤษฎีบุคลิกภาพของ John Dollard และ Neal Miller เชื่อว่า บุคลิกภาพของมนุษย์จะพัฒนาตามกระบวนการเรียนรู้และแบบวางเงื่อนไข (Classical Conditioning) บุคคลจะถูกกระตุ้นจากความต้องการทางสรีระและความต้องการทางด้านสังคม ถ้าความต้องการดังกล่าวได้รับการตอบสนองด้วยความพอใจ บุคคลก็จะเรียนรู้จะตอบสนองความต้องการอื่นๆ ในลักษณะที่คล้ายกันเมื่อเป็นเช่นนี้ลักษณะนิสัยของบุคคลจึงเกิดการเรียนรู้โดยวิธีการตอบสนองเพื่อลดแรงขับ ถ้าการตอบสนองใดลดแรงขับได้ การตอบสนองที่คล้ายกันก็อาจจะเกิดขึ้นได้อีก ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าบุคลิกภาพเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมใดและได้รับการเสริมแรงไม่ว่าจะเป็นคำพูดที่ก่อให้เกิดความพอใจ การยิ้ม การให้สิ่งของเป็นรางวัล หรือได้รับการเสริมแรงใดๆก็ตาม บุคคลก็จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

ทฤษฎีบุคลิกภาพของ B.F.Skinner มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพหรือพฤติกรรมต่างๆ สามารถเรียนรู้ คัดคะแนน และควบคุมได้ เป็นผลมาจากการเรียนรู้ โดยวิธีการตอบสนองแบบลงมือกระทำ (Operant Conditioning) กล่าวคือ เมื่อมีการแสดงออกของพฤติกรรมแล้วได้รับการเสริมแรงหรือรางวัล พฤติกรรมนั้นก็ยังคงอยู่และพัฒนาเป็นรูปแบบของนิสัยหรือบุคลิกภาพ แต่ถ้าพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับการเสริมแรงหรือได้รับการลงโทษจากสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมนั้นจะค่อยๆ ลดลงและหายไปในที่สุด และจะเกิดการตอบสนองอย่างอื่นขึ้นมาแทน ดังนั้นการปรับปรุงบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมสามารถกระทำได้ ด้วยการกำจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ในพฤติกรรมที่พึงปรารถนาแทน

สำหรับทฤษฎีบุคลิกภาพของ Albert Bandura และ Walter Mischel นั้น Pervin กล่าวถึงทฤษฎีบุคลิกภาพของ Bandura และ Mischel ไว้ว่า สำหรับ Bandura และ Mischel แล้ว เขาเชื่อว่าสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพคือ การเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบ และความสามารถในการที่จะควบคุมตนเอง (Self – Regulation) โดยอาศัยกระบวนการทางสติปัญญา และประสบการณ์ ของแต่ละบุคคลว่า จะเลือกตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร เพราะฉะนั้นบุคคลจะมีบุคลิกภาพอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ โดยการสังเกตและลักษณะการควบคุมตนเองของเขานั้นเอง

สำหรับกระบวนการเรียนรู้ โดยการสังเกตพฤติกรรมของคนอื่นนั้นจะต้องประกอบด้วยการใส่ใจสิ่งที่พบเห็น การจดจำสิ่งที่พบเห็นในรูปแบบของสัญลักษณ์ หรือภาพพจน์การกระทำตามแบบและการใช้แรงเสริมหรือการจูงใจ

แนวความคิดที่นำไปสู่การศึกษาด้านบุคลิกภาพ

Maddi ⁽²⁶⁾ ได้ศึกษารวบรวมแนวความคิดในการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. การศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพพัฒนามาจากสภาวะความขัดแย้งในใจที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ ได้แก่สภาวะขัดแย้งในใจระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมภายนอกหรือสังคมภายนอก อันมีผลก่อให้เกิดการพัฒนาทางบุคลิกภาพขึ้น และ ทฤษฎีทางบุคลิกภาพต่างๆ พัฒนาขึ้นมาจากพื้นฐานตามแนวความคิดนี้

2. บุคลิกภาพพัฒนาขึ้นมาจากความพยายาม ในการที่จะนำไปสู่การยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง อันเป็นจุดสุดยอดแห่งความปรารถนาของชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จะดิ้นรนเพื่อไปสู่การยอมรับตัวเอง และพร้อมที่จะเข้าใจตนเอง และสภาพแวดล้อมรอบตนเอง ชีวิตเป็นการต่อสู้เพื่อมุ่งมั่นไปถึงจุดแห่งความปรารถนา คือ การยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเองและมนุษย์

3. บุคลิกภาพพัฒนาขึ้นมาจากความต้องการความมั่นคงทางความคิดในการที่จะสร้างหรือคงไว้ซึ่งความมั่นคงเกี่ยวกับความเชื่อ ทศนคติ ความเป็นตัวของตัวเอง โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ต้องเผชิญกับภาวะความขัดแย้งในใจอันหลีกเลี่ยงไม่ได้จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาให้เกิดความมั่นคงในการตัดสินใจเลือก ระหว่างความขัดแย้งในใจที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นในรูปความคาดหวังหรือความเป็นจริงกับสิ่งที่คิดว่าตนควรจะเป็น พัฒนาการทางบุคลิกภาพ เป็นการสร้างความมั่นคงทางความคิดเกี่ยวกับการเลือกให้เกิดขึ้น

4. บุคลิกภาพพัฒนาขึ้นมาจากพฤติกรรมที่มนุษย์แสดง บุคลิกภาพของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ อาศัยการเรียนรู้ นักจิตวิทยาที่มีความเชื่อตามแนวความคิดนี้พยายามที่จะกำหนดบุคลิกภาพโดยอาศัยหลักหรือกฎแห่งการเรียนรู้เข้ามาประยุกต์ใช้

มนุษย์มีลักษณะประจำตัวหลายลักษณะ หรืออีกนัยหนึ่งคือ มีนิสัยหรือคุณสมบัติประจำตัวคนละหลายๆลักษณะ จึงทำให้การศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพเป็นเรื่องใหญ่ที่ซับซ้อนและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาศึกษาให้ทราบอย่างถ่องแท้ ในแต่ละเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาบุคลิกภาพของมนุษย์ เพื่อจะได้รู้และสามารถเข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพได้อย่างถูกต้อง

ประการแรก ลักษณะโครงสร้างทางร่างกาย และจิตใจอันได้แก่ รูปร่าง ท่าทาง ความสมบูรณ์ของร่างกายรวมถึงลักษณะอารมณ์ของบุคคล ความเข้มแข็งหรืออ่อนไหวทางจิตใจ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นลักษณะหนึ่งทางบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลต่อการแสดงออก และต่อการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ประการที่สอง ระดับสติปัญญาและความสามารถของบุคคล เป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคล และมีผลทำให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ

ประการที่สาม แรงจูงใจของบุคคล จะมีผลต่อบุคลิกภาพเฉพาะตัวของบุคคลเพราะในบางครั้ง แรงจูงใจอาจกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมาซึ่งการแสดงออกดังกล่าวอาจชี้ให้เห็นถึงลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้นได้

3.2 ขบวนการขัดเกลาทางสังคม

บุคลิกภาพของคนเรามีความเกี่ยวข้องกับขบวนการขัดเกลาทางสังคม มนุษย์ต้องได้รับการขัดเกลาทางสังคมเพื่อความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง บุคลิกภาพของมนุษย์ไม่สามารถพัฒนาด้วยตนเองโดยอัตโนมัติจะต้องมีตัวแทนมาเปลี่ยนบุคคลนั้นจากลักษณะทางชีววิทยา (Biological Person) มาเป็นบุคคลของสังคม (Social Person) การขัดเกลาทางสังคมเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมยุคหนึ่งไปยังสังคมอีกยุคหนึ่งเป็นกระบวนการที่สมาชิกแรกเกิด

ถูกจำกัดให้อยู่ในกรอบของสังคมที่เป็นระเบียบเพื่อให้เรียนรู้บทบาทของสังคม (Social Roles) รวมตลอดถึงทักษะ (Skills) ที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่และการบำบัดความต้องการของมนุษย์ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก เราไม่อาจอาศัยลักษณะทางชีวภาพเท่านั้น แต่เรา仍需อาศัยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยอาศัยตัวแทนช่วยขัดเกลา เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ ศาสนา สื่อมวลชน เป็นต้น การขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมของมนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองด้วย

การขัดเกลาในวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่พ้นจากความเป็นเด็กและเริ่มเข้าสู่ความเป็นหนุ่มสาว ซึ่งระยะนี้มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ เพื่อนมีความหมายต่อบุคคลในวัยนี้มาก เมื่อมีปัญหา มักจะเล่าให้เพื่อนฟังหรือขอความคิดเห็น ขอคำปรึกษา มากกว่าพ่อแม่ เพราะมักคิดว่าพ่อแม่ไม่เข้าใจตัวเองพอหรือพูดกันไม่รู้เรื่อง สิ่งสำคัญที่สุดคือการที่ครอบครัวและสังคมยอมรับว่าเขาได้ผ่านระยะวัยเด็กมาแล้วและกำลังก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จึงควรยอมรับความคิดเห็นของเขาบ้าง ให้เขามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของครอบครัว การขัดเกลาของพ่อแม่จึงควรออกมาในรูปความเข้าใจ ความต้องการของเขาให้ความสนใจต่อปัญหาของเขาไม่ว่าเป็นปัญหาอะไรยอมให้เขาคบเพื่อนต่างเพศภายในขอบเขต ยอมให้เขารวมกลุ่มเพื่อนฝูงวัยเดียวกัน หรือสนใจกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และให้การสนับสนุนตามควร รวมทั้งพร้อมเสมอที่จะให้คำแนะนำ หรือเป็นที่ปรึกษา หรือเป็นผู้คอยช่วยเหลือหากเห็นว่าเขาต้องการหรือกำลังประพฤตินทางที่ผิดไปจากข้อตกลงของสังคม⁽²⁷⁾

กระบวนการสื่อสาร และการขัดเกลาทางสังคม มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างชัดเจน ดังคำกล่าวที่ว่า "ความสำคัญของการสื่อสารในการศึกษากระบวนการทางสังคม" (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขัดเกลาทางสังคม) การสื่อสารเป็นเครื่องมือ หรือเป็นตัวกลาง ที่ซึ่งบุคคลหนึ่งมีอิทธิพลต่ออีกคนหนึ่ง และในทางกลับกันก็ได้รับอิทธิพลจากคนๆ นั้น ทำให้การปฏิสังสรรค์เป็นไปได้ มนุษย์ดำรงอยู่ได้ด้วยการสื่อสาร⁽²⁸⁾

การปฏิสังสรรค์ทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการส่งอิทธิพลซึ่งกันและกัน โดยไม่จำเป็นต้องเท่าเทียมกันเสมอไป ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป การปฏิสังสรรค์เกิดขึ้นเมื่อบุคคลแต่ละคนรับฟังการตอบสนองหรือการตอบสนองที่คาดล่วงหน้าได้ของคนอื่นเพื่อประกอบการกำหนดแนวทางการกระทำของตนเอง

กระบวนการปฏิสังสรรค์มี 2 ประเภท คือ

1. กระบวนการปฏิสังสรรค์ทางเดียว (one - way) ซึ่งเกี่ยวข้องกับกำกับการใช้อำนาจ บังคับ การเอาัดเอาเปรียบ การเลียนแบบ และการขึ้นนำ เช่น การปฏิสังสรรค์ระหว่างแม่กับลูก ผู้ใหญ่กับเด็ก เป็นต้น

2. กระบวนการปฏิสังสรรค์สองแนวทาง (two – way) เช่น การร่วมมือ การแข่งขัน และการขัดแย้ง ซึ่งจะไม่มีลักษณะตกอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียว ⁽²⁹⁾

ผู้ถ่ายทอดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ บัณฑิตบุคคล กลุ่มองค์กร สังคม หรือสถาบันทางสังคม ที่มีบทบาทในการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ค่านิยมบรรทัดฐาน และแบบแผน พฤติกรรมต่างๆ ให้แก่บัณฑิตบุคคลต่างๆในสังคมได้แก่

1. ครอบครัว ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบัณฑิตบุคคล ทั้งการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐานและความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ในสังคมและจะมีอิทธิพลอย่างมากที่สุดเมื่อบุคคลนั้นอยู่ในวัยเด็ก

2. กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มทางสังคมที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งที่บัณฑิตบุคคล ปฏิสังสรรค์อยู่ตลอดเวลาในชีวิต โดยจะมีการแลกเปลี่ยน สื่อสาร ทศนคติ ค่านิยมและความรู้ ต่างๆที่สามารถส่งผลต่อบุคลิกภาพหรือแบบแผนพฤติกรรมของบัณฑิตบุคคลต่อไป

3. สถาบันการศึกษา จะมีบทบาทในการขัดเกลาทางสังคมของบัณฑิตบุคคล โดยเฉพาะสังคมที่มีการพัฒนาลักษณะความเป็นเมือง (Urbanization) มีการเสริมความสัมพันธ์เชิงการค้า (Commercialization) ซึ่งสถาบันการศึกษาจะมีบทบาทในการขัดเกลาทางสังคมในหลายๆแง่มุมของชีวิต

4. สถานประกอบอาชีพการงาน การที่บุคคลได้รับรู้ และมีปฏิสังสรรค์กับบุคคล และสภาพแวดล้อมต่างๆ ในสถานประกอบอาชีพการงาน ทำให้เขามีโอกาสที่จะรับการถ่ายทอด ค่านิยม บรรทัดฐาน ความคิด และอุดมการณ์ต่างๆในชีวิตได้

5. องค์กรสื่อสารมวลชน ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาอย่างรวดเร็ว องค์กร สื่อสารมวลชนจึงทวีความสำคัญมากขึ้นในฐานะที่เป็นสื่อในการขัดเกลาทางสังคมของบุคคลในสังคม ⁽³⁰⁾

3.3 แบบทดสอบบุคลิกภาพ TPQ (Tridimensional Personality Questionnaire)

แบบสำรวจ TPQ สร้างและพัฒนาโดย CR Cloninger เพื่อใช้วัดลักษณะอุปนิสัย และบุคลิกภาพของบุคคล ได้แก่ การแสวงหาสิ่งแปลกใหม่ (Novelty Seeking) การหลีกเลี่ยงภัยอันตราย (Harm Avoidance) การติดพึงใจในรางวัล (Reward Dependence) แบบสำรวจนี้ได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ และใช้กันอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ สามารถใช้ประกอบการวินิจฉัยและรักษาปัญหาบุคลิกภาพผิดปกติในเวชปฏิบัติได้

TPQ เป็น personality questionnaire ที่พัฒนาโดยศาสตราจารย์ C. Robert Cloninger จิตแพทย์และผู้เชี่ยวชาญด้านพันธุศาสตร์ ปฏิบัติงานที่มหาวิทยาลัยวอชิงตัน เมืองเซนต์หลุยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เสนอทฤษฎี biosocial ของบุคลิกภาพ ในปี ค.ศ. 1986 โดยให้สมมติฐานเริ่มแรกไว้ว่า บุคคลมีลักษณะอุปนิสัย (temperament) ได้แก่ พฤติกรรมการสนองต่อสิ่งเร้าโดยอัตโนมัติ ลักษณะเหล่านี้ค่อนข้างมั่นคงตลอดชีวิต และอาจถ่ายทอดทางพันธุกรรม 3 ประการ ได้แก่ การแสวงหาสิ่งแปลกใหม่ (Novelty Seeking) การหลีกเลี่ยงอันตราย (Harm Avoidance) และการติดพึงใจในรางวัล (Reward Dependence) ลักษณะเหล่านี้เป็นไปตามการตอบสนองต่อสิ่งเร้าใหม่ๆ การได้รางวัล และการถูกลงโทษมีผลก่อให้เกิดหรือยับยั้งหรือคงไว้ซึ่งพฤติกรรมนั้นๆ

จากทฤษฎีดังกล่าว Cloninger ได้นำไปสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดลักษณะอุปนิสัย (temperament) ที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม ชื่อ Tridimensional Personality Questionnaire (TPQ) ต่อมาได้พัฒนาโดยแยก Persistence ซึ่งเดิมเป็นส่วนหนึ่งใน Reward Dependence (RD₂) ออกมาเป็นอีก temperament หนึ่งดังตารางต่อไปนี้ ⁽³¹⁾

		ผู้ที่ได้คะแนนสูง	ผู้ที่ได้คะแนนต่ำ
Novelty Seeking (แสวงหาสิ่งแปลกใหม่)	NS ₁	ชอบค้นคว้าผจญภัย อยากรู้อยากเห็น	เฉยเมย ไม่สนใจ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง
	NS ₂	หุนหันพลันแล่น ตัดสินใจเร็ว	ตัดสินใจตามเหตุผล ช่างวิเคราะห์ที่ถี่ถ้วน
	NS ₃	ชอบใช้จ่าย รักสนุก ร่าเริง	ตระหนี่ไว้ตัว เกร็งขมิ้ม
	NS ₄	ไม่มีระเบียบ	เจ้าระเบียบ เกร็งครัด
Harm Avoidance (หลีกเลี่ยงอันตราย)	HA ₁	ซีงกังวล เจ้าทุกข์ หวั่นกลัวอันตราย	ผ่อนคลาย มั่นใจตนเอง มองโลกในแง่ดี
	HA ₂	เครียดง่าย ไม่มั่นใจ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง	สงบมั่นใจ ในทุกสถานการณ์
	HA ₃	ซีอ้าย	กล้าชอบสังคม
	HA ₄	อ่อนเพลีย เหนื่อยล้าง่าย	มีพลัง แข็งแรง
Reward Dependence (ติดพียงใจในรางวัล)	RD ₁	อารมณ์อ่อนไหว อบอวน ชอบสงสาร	ใจแข็ง เย็นชา
	RD ₃	ชอบผูกพันใกล้ชิด	แยกตัว เห็นห่าง
	RD ₄	พียงพาผู้อื่นทางใจ รือรือในการตัดสินใจ ชอบทำให้ผู้อื่นพอใจ	ไม่พียงใคร ไม่สนใจเสียงวิพากษ์วิจารณ์
	P	ขยัน ลู่งานหนัก ไม่ทอดถอย	ไม่กระตือรือร้น เกียจคร้าน ยอมแพ้ง่าย
(ความอดทนไม่ทอดถอย)	RD ₂	เป้าหมายสูง ทะเยอทะยานสมบูรณ์แบบ	ไม่ทะเยอทะยาน

ลักษณะอุปนิสัย ทั้ง 4 ด้าน Harm Avoidance , Novelty Seeking , Reward Dependence และ Persistence เป็นพฤติกรรมการตอบสนองอัตโนมัติต่อสภาวะการณ์อันตราย , สถานการณ์แปลกใหม่ และ สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการได้รางวัล เป็นพฤติกรรม ที่มีที่มาจาก พันธุกรรม ลักษณะอารมณ์พื้นฐาน (basic emotions) ทั้ง 4 ประเภท มีความสัมพันธ์กับลักษณะ อุปนิสัย (Temperament) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความกลัว กับ การหลีกเลี่ยงอันตราย, ความโกรธ กับ การแสวงหาความแปลกใหม่, ความผูกพัน กับ การติดพียงใจในรางวัล

และการแสดงความเป็นเจ้าของ กับ ความอดทนไม่ทอดทิ้ง ลักษณะเฉพาะของบุคคลในส่วนของ ลักษณะอุปนิสัยมีความเกี่ยวข้องกับการตอบสนองของพฤติกรรมที่ซ่อนอยู่ภายใน ซึ่งมาจากภาวะ ที่ไม่รู้สึกรู้ตัว (unconscious) ลักษณะอุปนิสัยนี้ สังเกตเห็นได้ตั้งแต่ช่วงต้นของชีวิต และจะคงที่อยู่ ตลอดอายุขัย สามารถทำนายพฤติกรรมในช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้

ลักษณะอุปนิสัยมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอารมณ์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการ พื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความปลอดภัย เป็นต้น ดังที่เรียกว่าแรงจูงใจพื้นฐาน มากไปกว่านั้น ความ กลัวและความโกรธ มีความเกี่ยวข้องับลักษณะอุปนิสัยซึ่งเป็นแรงจูงใจพื้นฐาน เมื่อมนุษย์ได้รับ ความปลอดภัยแล้ว ก็จะพัฒนาบุคลิกภาพไปสู่ความต้องการทางด้านสังคมและจิตใจต่อไป เรียกว่า แรงจูงใจขั้นที่สอง อารมณ์ขั้นที่สองนี้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการพัฒนาบุคลิกภาพ อารมณ์ ระดับนี้จะมี ความซับซ้อนขึ้น เช่น อารมณ์รัก (love) , การหยั่งรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น (empathy) , มีความสงสาร เมตตา (compassion) เป็นต้น ⁽²⁾

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อ

4.1 การเลือกเปิดรับสารจากสื่อมวลชน

การที่ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อชนิดใด ขึ้นอยู่กับเกณฑ์การเลือกสื่อ ดังต่อไปนี้

-เลือกสื่อที่สามารถจัดหาได้ (Availability) ผู้รับสารจะเลือกสื่อที่ไม่ต้องใช้ ความพยายาม เช่น ประชาชนในชนบท ส่วนใหญ่จะเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นหลักเพราะ สามารถจัดหาเครื่องวิทยุมาได้ง่ายกว่าสื่ออื่นๆ

-เลือกสื่อที่ตนสะดวกและนิยม (Convenience Preferences)

-เลือกสื่อตามความเคยชิน (Accustomed) ผู้รับสารบางคนไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง การเปิดรับสื่อที่ตนเปิดรับอยู่

-ลักษณะเฉพาะของสื่อ (Characteristic of Media) คุณลักษณะเฉพาะของสื่อที่มีผลต่อการเลือกสื่อของผู้รับสารเช่นลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์สามารถให้ข่าวสารในรายละเอียด ได้ดีกว่าและสามารถนำติดตัวไปได้ทุกหนแห่ง

-เลือกสื่อที่สอดคล้องกับตน (Consistency) ผู้รับสารจะเลือกสื่อที่สอดคล้องกับ ความรู้ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติของตน

-เลือกตามการเลือกสรร (Selective Process)

ในกระบวนการเลือกสรรของผู้รับสารเป็นการเลือกตามการรับรู้ (Perception) ได้แก่

1. การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) หมายถึง แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันมากมายหลายแหล่ง เช่น การเลือกชมสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องใดช่องหนึ่ง การเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งฉบับใด เป็นต้น นอกจากนี้การเลือกเปิดรับข่าวสารยังมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเดิม โดยบุคคลมักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุน รักษา ปกป้องทัศนคติที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดเดิมของตนเอง ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารใหม่ที่ไมลงรอยหรือสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือทัศนคติที่มีอยู่เดิมจะเกิดภาวะจิตใจไม่สมดุลหรือไม่สบายใจ ที่เรียกว่า Cognitive Dissonance นอกจากทัศนคติเดิมแล้ว ยังมีปัจจัยด้านสังคม บุคลิกภาพ ปัจจัยทางการสื่อสาร ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ มาประกอบด้วยในการเลือกเปิดรับและเลือกสนใจ

2. การเลือกรับรู้และการเลือกตีความหมาย (Selective Perception and Selective Interpretation) เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารยังเลือกรับรู้เฉพาะเรื่อง เฉพาะรายการ เฉพาะผู้ส่งสาร และ เลือกตีความหมายของสาร ตามประสบการณ์ของตน ตามความเชื่อและทัศนคติของตน ดังนั้น ในสารชิ้นเดียวกันแต่แต่ละคนจะเลือกตีความหมายและเกิดความเข้าใจแตกต่างกันไปจึงเกิดการบิดเบือนสารเพื่อให้สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อของตน

3. การเลือกจดจำ (Selective Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตน และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า⁽³²⁾

การใช้สื่อมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางโครงสร้างทางสังคม และโครงสร้างสื่อ โครงสร้างทางสังคม ได้แก่ การศึกษา รายได้ เพศ ที่อยู่อาศัย กิจกรรมในชีวิตประจำวันซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของผู้รับสาร โครงสร้างสื่อ หมายถึง ความสัมพันธ์ของช่องทางสื่อ การเลือกและเนื้อหาซึ่งหาได้ในเวลานั้น รูปแบบการใช้สื่อของบุคคลมาจากผลทางสังคม

1. สภาพทางสังคมของบุคคลหนึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นที่หาได้จากสื่อ เช่น ต้องการข้อมูลข่าวสาร ,การพักผ่อน เป็นต้น

2. ส่วนโครงสร้างสื่อประกอบด้วยความสามารถในการเข้าถึงสื่อขึ้นอยู่กับภูมิหลังของบุคคล ทั้งสองปัจจัยนี้ทำให้เกิดรูปแบบการใช้สื่อในชีวิตประจำวันของบุคคล (Media orientation) ตามความชอบ ความสนใจ และ ความคาดหวังจากสื่อ

การใช้สื่อในชีวิตประจำวันเกี่ยวข้องกับการเปิดรับสื่อซึ่งมีตัวแปรเกี่ยวข้องอยู่

3 ตัวแปร

1. เนื้อหาสื่อ (Media content)
2. โอกาสในการเข้าถึงสื่อของแต่ละบุคคล (Individual circumstance)
หมายถึง โอกาสในการใช้สื่อประเภทต่างๆ ความบ่อยครั้งและระยะเวลาในการใช้สื่อ
3. สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้สื่อ (Social context of choice and use) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากครอบครัวและเพื่อน ⁽³³⁾

ในการวิจัยนี้แบ่งเนื้อหาสื่อที่มีอยู่ในปัจจุบันออกเป็น 2 ส่วน คือ เนื้อหาสื่อทั่วไป และเนื้อหาสื่อที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตวัยรุ่น

1. เนื้อหาสื่อทั่วไปที่ปรากฏในสื่อประเภทต่างๆ คือ สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ / นิตยสาร ภาพยนตร์ / วิดีโอ และสื่อเกมคอมพิวเตอร์ / วิดีโอเกม ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความรุนแรง ตลกเบาสมอง ความรู้ โฆษณาสินค้า เป็นต้น
2. เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตวัยรุ่น
 - 2.1 ปัญหาด้านพัฒนาการทางร่างกาย
 - เพศศึกษา
 - 2.2 ปัญหาด้านพัฒนาการทางสติปัญญา
 - ปัญหาการเรียน
 - 2.3 ปัญหาเกิดจากพัฒนาการทางอารมณ์
 - อารมณ์เครียด ความกดดัน ความขัดแย้งในใจ ความทุกข์ ความโกรธ จากครอบครัว โรงเรียนและกลุ่มเพื่อน
 - ปัญหายาเสพติด วัยรุ่นอาจใช้ยาเสพติดเพื่อระบายความกดดันภายในใจหรืออยากรู้ อยากทดลอง
 - 2.4 ปัญหาจากพัฒนาการทางสังคม
 - ปัญหาการปรับตัวกับบุคคลภายในบ้านและภายในโรงเรียน ⁽³⁴⁾

4.2 ลักษณะของผู้รับสาร

วิเคราะห์ลักษณะของผู้รับสารเพื่อรู้จักสภาพของบุคคลนั้น และเมื่อบุคคลนั้นเป็นสมาชิกของสถาบันสังคมและการได้แสดงออกตามหน้าที่ บทบาท และความรับผิดชอบในสังคมตามลักษณะดังนี้

4.2.1 ลักษณะของผู้รับสารวิเคราะห์ตามบุคลิกภาพ

แรงจูงใจ (Motivation) Maslow กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์ทุกรูปแบบเกิดจากแรงจูงใจของตัวเอง แรงจูงใจต่างกัน จึงทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน แรงจูงใจของมนุษย์มีลำดับตั้งแต่ขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุดดังนี้

แรงจูงใจลำดับที่หนึ่ง คือ มนุษย์ต้องได้รับการตอบสนองทางสรีรวิทยา

แรงจูงใจลำดับที่สอง คือ แรงจูงใจเพื่อความปลอดภัยแห่งตนเองและทรัพย์สิน

แรงจูงใจลำดับที่สาม คือ แรงจูงใจเพื่อเป็นเจ้าของ ต้องการการถูกรักและได้รับผู้อื่น เช่น ต้องการให้มีผู้อาทรห่วงใยตนและตนก็ต้องการห่วงใยอาทรเกื้อกูลผู้อื่นเช่นกัน

แรงจูงใจลำดับที่สี่ คือ แรงจูงใจแสวงหาและรักษาศักดิ์ศรีเกียรติยศทั้งโดยตนเองสำนึกและการได้รับการนับถือยกย่องเชิดชูคนที่มีลักษณะเช่นนี้จะมีความนับถือตัวเอง

แรงจูงใจลำดับที่ห้า คือ แรงจูงใจเพื่อตระหนักรู้ความสามารถของตนกับประเพณีปฏิบัติตนตามความสามารถและสุดความสามารถ โดยพึงเล็งประโยชน์ของบุคคลอื่นและของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ Maslow เชื่อว่าคนทุกคนมีความมุ่งหมายในชีวิตเพื่อจะเป็นคนเต็มโดยสมบูรณ์

4.2.2 ลักษณะของผู้รับสารวิเคราะห์ตามลักษณะทางประชากรศาสตร์

-อายุ ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดเห็นและพฤติกรรม อายุต่างกันทำให้การเลือกรับเนื้อหาของสารต่างกัน วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความขัดแย้ง หลงตน ลับสน เป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากผู้อื่นจึงมีความผูกพันกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน เพื่อนต่างกลุ่ม และผู้ที่ได้รับนับถือเป็นแบบอย่างหรือบุคคลที่ตนนิยมวัยรุ่นพยายามแสวงหาประสบการณ์ต่างๆเพื่อให้รู้จักตนเองในแง่มุมต่างๆ เช่น ความชอบ ความสนใจ ความปรารถนาในชีวิต ปรัชญาในชีวิต อาชีพที่ตัวเองต้องการ เพื่อนต่างเพศที่ต้องการคบชุลยดังนั้นจึงเกิดการขัดแย้งว่า ควรจะเชื่อตนเอง พ่อแม่ เพื่อนหรือคนที่ตนนิยม หรือชมรม สมาคมหรือกรอบประเพณีวัฒนธรรม ค่านิยมของสังคม

-เพศ ชายและหญิงมีความนึกคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมที่ต่างกัน ตามบทบาททางเพศและอิทธิพลของวัฒนธรรม ผู้หญิงมักเป็นคนจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์

(Emotional) โอนอ่อนผ่อนตาม (Submissive) และ เป็นแม่บ้านแม่เรือน (Home-oriented) นอกจากนี้การวิจัยหลายอัน ยังพบว่าผู้หญิงถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่าผู้ชาย ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิง แต่เพศหญิงเป็นเพศที่ยังถึงจิตใจของคนได้ดีกว่าผู้ชายและผู้หญิงมีความสามารถในการคาดคะเนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้แม่นยำกว่าผู้ชาย

-การศึกษา เป็นตัวแปรสำคัญมากต่อประสิทธิภาพการสื่อสารของผู้รับสาร คนที่ได้รับการศึกษาต่างกันย่อมมีความรู้สึกรู้คิด อุดมการณ์และความต้องการที่แตกต่างกันไป รวมทั้งได้รับประสบการณ์ ที่ทำให้ได้เรียนรู้สิ่งสมมาจากพ่อแม่ ครู เพื่อน ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน สื่อมวลชน บุคคลที่ยังมีการศึกษาสูง ก็จะมีความสนใจในข่าวสารที่กว้างขวาง และจะไม่ค่อยเชื่ออะไรง่ายๆจะต้องมีหลักฐานหรือเหตุผลสนับสนุนเพียงพอจึงจะเชื่อ หรือผู้มีการศึกษาสูงมักจะใช้สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์มากกว่าสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น

-สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจหมายความว่า อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกัน⁽³⁵⁾

4.3 ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร(The Uses and Gratifications Theory)

แนวทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจสื่อ (Uses and Gratifications Approach) อยู่ภายใต้กรอบทฤษฎีที่เน้นการสื่อสารมวลชน เรียกกันว่า ทฤษฎีเชิงหน้าที่ (Functional perspective) การวิเคราะห์ในเชิงหน้าที่ของสื่อมวลชนตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า พฤติกรรมและปรากฏการณ์ในสังคมมนุษย์ต่างก็เกี่ยวข้องในเชิงหน้าที่ต่อกัน กล่าวคือ มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ ทั้งแบบลูกโซ่และแบบวงจร ดังนั้น พฤติกรรมของมนุษย์ จึงอาจอธิบายได้ว่า เกิดขึ้นจากความต้องการ(needs) ซึ่งความต้องการของแต่ละคนจะมีที่มาต่าง ๆ กัน พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนของบุคคลเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการอันเกิดจาก พื้นฐานด้านจิตใจของบุคคลนั้นๆและประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับจากสถานการณ์ทางสังคมของเขา แม้ว่า การใช้สื่อมวลชนนั้น จะไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้อง กับความต้องการทุกๆด้านของมนุษย์ แต่ก็เป็นที่ น่าสนใจว่าน่าจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการบางอย่าง ตัวอย่างเช่นความต้องการข่าวสาร ข้อมูล หรือการเปิดรับสื่อมวลชนอาจเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องชดเชยบางสิ่งบางอย่างที่ขาดไป หรือหาไม่ได้ในขณะนั้น เช่น ความต้องการมีการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ดังนั้น การบริโภคสื่อจึงถือได้ว่าเป็นตัวแปรที่ช่วยให้ระบบสังคมมนุษย์เข้าสู่สมดุลและทำให้มนุษย์มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติได้ดียิ่งขึ้น พฤติกรรมการรับสารของมนุษย์ เป็นสิ่งที่เกิดจากปฏิกิริยาตอบโต้

ต่อความต้องการของมนุษย์เองที่จะรักษารูปแบบพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาให้ระบบชีวิตของตนคงอยู่ได้อย่างปกติ

ทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจจะเน้นที่การอธิบายเชิงเหตุผลต่อเนื้อเรื่องซึ่งความต้องการและที่มาของความต้องการ แรงจูงใจ พฤติกรรมและความพึงพอใจที่ติดตามมาจะเชื่อมโยงต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ⁽³⁶⁾

McComb และ Becker ⁽³⁷⁾ ชี้ให้เห็นว่า การอ่านหนังสือพิมพ์ การรับฟังวิทยุ และการชมรายการโทรทัศน์ของแต่ละบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับเหตุผล 6 ประการ คือ

1. เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยติดตามความเคลื่อนไหว และสังเกตการณ์รอบตัวที่จะได้รู้ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้น เพื่อให้ทันเหตุการณ์ ทันสมัยและเรียนรู้ว่า อะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ควรรู้
2. เพื่อต้องการคำแนะนำ (Guidance) ในการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง และช่วยในการตัดสินใจในแต่ละวัน เพื่อความอยู่รอดในระบบสังคมและการเมืองที่เป็นอยู่
3. เพื่อนำเอาไปใช้ในการสนทนา (Anticipated Communication)
4. เพื่อความตื่นเต้น (Excitement) เพื่อสร้างความรู้สึกว่าได้อยู่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นด้วย
5. เพื่อเสริมความคิดเห็น (Reinforcement) ช่วยเสริมความคิดเห็นให้มั่นคงยิ่งขึ้น หรือช่วยสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไปแล้ว
6. เพื่อความบันเทิง (Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลิน รวมทั้งการผ่อนคลายอารมณ์ (Emotional release)

ผลของการสื่อสารมวลชนในแนวทฤษฎีนี้ จึงขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจที่มาจาก ปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางจิตวิทยาของผู้ใช้สื่อ ที่มีต่อข่าวสารต่างๆ ที่ส่งผ่านมาทางสื่อมวลชน ซึ่งแต่ละบุคคลย่อมมีความต้องการ ในการใช้ข่าวสารสนองตอบความพึงพอใจ ด้วยเหตุผลที่ต่างกัน

Katz และ คณะ ⁽³⁸⁾ ได้อธิบายว่า สภาพทางสังคมและจิตใจ ที่แตกต่างกันของผู้รับสารที่แตกต่างกัน เป็นสาเหตุให้มนุษย์มีความต้องการ ที่แตกต่างกัน ซึ่งสภาพสังคมและจิตใจได้แก่ลักษณะทางประชากรและแรงจูงใจรวมไปถึงความต้องการที่แตกต่างกันไปในผู้รับสาร

แต่ละคนซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนคาดหวังว่าสื่อแต่ละประเภทสามารถตอบสนองความพึงพอใจได้ต่างกัน

Defleur⁽³⁹⁾ ได้เสนอพื้นฐานความแตกต่างของผู้รับสารไว้ 4 ประการ

1. บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพและสถานภาพทางจิตวิทยา
2. ความแตกต่างดังกล่าวนี้เป็นเพราะบุคคลมีการเรียนรู้ทางสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน
3. บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกันก็จะได้รับการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่ต่างกันออกไป
4. การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ทำให้บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อและบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน

Schramm⁽⁴⁰⁾ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันนี้ว่า สภาวะทางจิตใจและสังคมอันเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเปิดรับสารของผู้รับสารแต่ละคนนั้น ได้แก่

1. ประสบการณ์ที่จะทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารแตกต่างกัน
2. การประเมินประโยชน์ของข่าวสาร ผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. ภูมิหลังต่างกัน ทำให้มีความสนใจต่างกัน
4. การศึกษาและสภาพแวดล้อม ทำให้มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อ
5. ความสามารถในการรับสาร สภาพร่างกายและจิตใจทำให้พฤติกรรมการเปิดรับต่างกัน
6. บุคลิกภาพ ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ การโน้มน้ำใจจิตใจ และพฤติกรรม
7. อารมณ์ สภาพอารมณ์ของผู้รับสารจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของข่าวสาร หรืออาจจะเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจในความหมายของข่าวสารได้
8. ทัศนคติ จะเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับและตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือข่าวสารที่ได้พบ

4.4 ความต้องการของผู้รับสารจากสื่อมวลชน

McQuail ⁽⁴¹⁾ และคณะได้ศึกษาตัวแปรความต้องการของผู้รับสารจากสื่อมวลชนไว้

ดังนี้

1. ความต้องการสารสนเทศ
 - เพื่อทราบถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สภาพปัจจุบันที่อยู่รอบตัวและสังคม
 - เป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อแนะนำในการปฏิบัติ ความคิดเห็นและการตัดสินใจ
 - สนองความอยากรู้อยากเห็นและสนองความสนใจ
 - เป็นการเรียนรู้และศึกษาด้วยตนเอง
 - สร้างความรู้สึกที่มั่นคง
2. ความต้องการสร้างควมมีเอกลักษณ์ให้แก่บุคคล
 - ให้แรงเสริมแก่ค่านิยมส่วนบุคคล
 - ให้ตัวแบบทางพฤติกรรม
 - แสดงออกร่วมกับค่านิยมของคนอื่นๆ
 - มองทะลุภายในตนเอง
3. ความต้องการรวมตัวและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
 - มองทะลุเข้าไปในสภาพแวดล้อมของผู้อื่น
 - แสดงออกร่วมกับผู้อื่นและเกิดความรู้สึกในลักษณะที่เป็นเจ้าของ
 - นำไปใช้ในการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
 - ใช้แทนเพื่อน
 - ช่วยในการดำเนินตามบทบาททางสังคม
 - สร้างสายสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อน และสังคม
4. การต้องการความบันเทิง
 - การหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงจากปัญหาต่างๆ
 - การผ่อนคลาย
 - ได้วัฒนธรรมที่เป็นของแท้ ความสนุกสนานทางสุนทรียะ
 - ได้มีอะไรทำเพื่อใช้เวลาให้หมดไป
 - ปลดปล่อยอารมณ์
 - เป็นการกระตุ้นทางเพศ

ในการวิจัยนี้เลือกตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและความสนใจของวัยรุ่น
จากการศึกษาตัวแปรของ McQuail และคณะไว้ทั้งหมด 8 หัวข้อ

โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 สนองความต้องการด้านความรู้

- การได้รับข่าวสาร วิชา ความรู้

ส่วนที่ 2 สนองความต้องการด้านสังคม

- การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสิ่งอื่น

ส่วนที่ 3 สนองความต้องการด้านจิตวิทยา

- การได้มีเพื่อน
- สถานการณ์ในการเปิดรับก่อให้เกิดการรวมกลุ่ม
- การพักผ่อนคลายอารมณ์
- การลืมความทุกข์
- การกระตุ้นให้เกิดความตื่นเต้น
- การฆ่าเวลา

4.5 สื่อบุคคล (Interpersonal media)

การสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึงบุคคลที่นำพาข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งโดยอาศัยการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคล 2 คนหรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป คือทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร กับเป็นผู้รับสาร และเหมือนกับกระบวนการสื่อสาร แบบอื่นที่ผู้ส่งสารไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารอยู่ตลอดเวลา และผู้รับสารก็ไม่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้รับสารอยู่ตลอดเวลาแต่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารอาจสลับเปลี่ยนกันทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้⁽⁴²⁾

ประเภทของสื่อบุคคล บุคคลที่ผู้รับสารติดต่อด้วย ประกอบด้วย บุคคลภายในครอบครัวและบุคคลภายนอกครอบครัว

- บุคคลภายในครอบครัว ได้แก่ บิดามารดา พี่น้อง ญาติ เป็นต้น
- บุคคลภายนอกครอบครัว ได้แก่ เพื่อน ห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต
ปรึกษาทางโทรศัพท์ ครู/อาจารย์ เป็นต้น

การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกและ ความต้องการของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร และเกิดปฏิกิริยาตอบสนองโดยปกติแล้วจะเป็นการสื่อสาร โดยการพูดที่ผู้พูดและผู้ฟังปรากฏตัวต่อหน้ากัน สารที่สื่อกันนั้นประกอบด้วยวัจนสารและอวัจนสาร และเป็นการสื่อสารสองทางด้วยเหตุนี้จึงทำให้จำนวนผู้ร่วมในการสื่อสารมีจำนวนน้อย อาจจะมี จำนวน 2 คน 3 คน หรือ 6 คน จำนวนสูงสุดเป็นเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าการสื่อสารนั้นยังคงอยู่ในหลัก เกณฑ์ 3 ประการของการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือไม่ หลักเกณฑ์ 3 ประการดังกล่าว ได้แก่

1. ทุกคนที่ร่วมในการสื่อสารจะต้องใกล้ชิดกัน
2. ทุกคนที่ร่วมในการสื่อสารมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับสาร
3. โครงสร้างการสื่อสารมีความยืดหยุ่นทั้งด้านรูปแบบและเนื้อ (43)

เสถียร เขยประทับ (44) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของสื่อบุคคลไว้ดังนี้

1. สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบบุคคลวิถี หากผู้รับสารไม่เข้าใจก็สามารถไต่ถามหรือขอข่าวสารเพิ่มเติมจากผู้ส่งสารได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนผู้ส่งสารก็สามารถปรับปรุงแก้ไขสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการและความเข้าใจของผู้รับสารได้ในเวลาอันรวดเร็วเช่นกัน
2. สามารถจูงใจบุคคลให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกได้

4.6 สื่อเกมคอมพิวเตอร์/วีดีโอเกม

เกมคอมพิวเตอร์และวีดีโอเกม เป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางของคน ทุกวัย โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น

จุดเด่นของวีดีโอเกม

การเล่นวีดีโอเกมกลายเป็นสิ่งเสพติดชนิดหนึ่ง กล่าวคือ ถ้าได้ลงมือเล่นแล้วก็ยากที่จะหยุดหรือเลิกได้ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่บุคคลพยายาม ที่จะกระทำการที่สนองความต้องการของตนเองหรือกล่าวตามทฤษฎีของการเล่น ทฤษฎีหนึ่งที่สรุปได้ว่า

การเล่นเป็นการสร้างความพึงพอใจให้ตนเอง เพื่อทดแทนความรู้สึกที่ไม่สมหวัง ในชีวิตจริง การเล่นจึงเป็นสิ่งที่ผลักดันให้บุคคลต้องการเอาชนะและสนองกับลักษณะของเกมเมื่อ เล่นแล้วจะมีการแพ้ ชนะ ถ้าเป็นการเล่นที่สามารถเริ่มต้นใหม่ สามารถเลือกชนิดและระดับความ ยากง่ายได้ตามความพอใจ จุดเด่นดังกล่าวทำให้ผู้เล่นเกิดความพึงพอใจมาก

ทุกวันนี้ผู้คนมีความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากสภาพที่ตนต้องเผชิญอยู่ ทั้งในด้านการงาน อาชีพต่างๆ ซึ่งเครื่องเล่นคอมพิวเตอร์ จะเป็นทางออกทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้คนสามารถหลบหนีจากปัญหาความกดดันต่างๆ ในความเป็นจริงได้ชั่วขณะที่เล่นเกมอยู่⁽⁴⁵⁾

Stephenson⁽⁴⁶⁾ เจ้าของทฤษฎีการเล่น ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์เราต้องการผ่อนคลายจากความตึงเครียด ต้องการพักผ่อน และจำเป็นต้องแสวงหาความสนุกสนาน ความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ ให้แก่ตัวเอง โดยการหลบหนีจากความจริงชั่วขณะหนึ่ง ด้วยวิธีการเปิดรับสื่อต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างสมดุลในชีวิต

Lieberman⁽⁴⁷⁾ ได้ทำการศึกษาลักษณะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ในการเรียน การเล่นเกมด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ , การเล่นเกมตามศูนย์การค้า และ สถานที่เล่นเกมทั่วไป พบว่าการทำงานด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์จะสัมพันธ์กับสภาพทางเศรษฐกิจด้วย ผู้ที่มีเครื่องอยู่ที่บ้านต้องมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและเพศชายจะชอบใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าตลอดจนมีกิจกรรมทางสังคมน้อยกว่าเพศหญิง ผู้เล่นเกมส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านต่ำ ดูโทรทัศน์บ่อยและมีการใช้เงินตุนาการต่ำ การเล่นเกมตามศูนย์การค้าจะสัมพันธ์กับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ส่วนใหญ่ผู้เล่นมักเป็นเพศชาย ไม่ชอบการอ่านและดูโทรทัศน์บ่อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

ล้ำค่า โพธิ์กระแจ่ม⁽⁵⁾ ศึกษาการใช้และความพึงพอใจจากสื่อของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน กลุ่มตัวอย่างคือเด็กและเยาวชนในหน่วยงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง 4 แห่ง จำนวน 352 คน ผลการวิจัยพบว่าการสนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งเด็กมีทางเลือกอยู่หลายช่องทาง การเลือกช่องทางของเด็กไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อมวลชน สื่อบุคคล หรือการทำกิจกรรมอื่นๆ ต่างขึ้นอยู่กับความต้องการที่แตกต่างกันและตัวแปรด้านภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็ก เช่น อายุและการศึกษา กล่าวคือ ในการผ่อนคลายความทุกข์และในการหาแนวทางการวางตัวของเด็ก สื่อบุคคลในกลุ่มปฐมภูมิ ซึ่งมีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง บทบาทของสื่อมวลชนจะมีลักษณะเด่นชัด และคงที่มากที่สุด เมื่อเด็กมีความต้องการที่จะฆ่าเวลา ความพึงพอใจที่เด็กคาดว่าจะได้รับจากสื่อมีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากการใช้สื่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะ ความพึงพอใจที่เด็กคาดว่าจะได้รับในด้านการกระตุ้น ให้เกิดความตื่นตัวมีความสัมพันธ์กับผลกระทบส่วนใหญ่

แววตา ธนบัตร⁽⁴⁸⁾ คือ ศึกษาค้นคว้าผลของการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้าที่มีต่อเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีที่ 4-6 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า เพศ ภูมิสำเนา อาชีพของบิดามารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา ตลอดจนรายได้ของบิดามารดา และจำนวนพี่น้องในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้า ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศ ภูมิสำเนา อาชีพของมารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้จากการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้า แต่อาชีพของบิดา และจำนวนพี่น้องในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความรู้จากการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้า ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ ภูมิสำเนา อาชีพของบิดามารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ตลอดจนจำนวนพี่น้องในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติจากการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้า การเปิดรับข่าวสารการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้ามีความสัมพันธ์กับความรู้จากการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้า การเปิดรับข่าวสารการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้ามีความสัมพันธ์กับทัศนคติจากการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้า

วิศรา วราลักษณ์⁽⁴⁹⁾ ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติด และการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชน และสื่อบุคคล ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการเปิดรับเนื้อหาเรื่องสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับจากสื่อมวลชนทุกประเภทพอสมควรและมีระดับความรู้ความเข้าใจพอสมควร ในด้านสื่อบุคคลพบว่า ผู้ที่สนทนาเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดมากที่สุดคือ ครู/อาจารย์ รองลงมาคือ มารดาและเพื่อนสนิท

จรัล มานตรี⁽⁵⁰⁾ ศึกษาความสัมพันธ์ของการเปิดรับ ความพึงพอใจในการอ่านนิตยสารประเภทอาชญากรรม กับ ทัศนคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นในชุมชนแออัด กรณีศึกษานิตยสาร "อาชญากรรม" และ "191" กับวัยรุ่นในชุมชนแออัดคลองเตย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมอ่านหนังสือที่เป็นข่าวและรูปภาพ ระดับความพึงพอใจในนิตยสาร "อาชญากรรม" หรือ "191" พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในนิตยสารในระดับปานกลาง ทัศนคติต่อการยอมรับบรรทัดฐานของสังคมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทัศนคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในครอบครัวกับระดับความพึงพอใจนิตยสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในนิตยสารน้อยจะมีระดับความผูกพันในครอบครัวปานกลาง ในขณะที่กลุ่มที่มีระดับความพอใจในนิตยสารสูง

จะมีระดับความผูกพันในครอบครัวต่ำ กล่าวคือ ยิ่งมีความผูกพันในครอบครัวสูงก็จะมีแนวโน้มว่ามีความพึงพอใจในนิตยสารประเภทอาชญากรรมน้อยลง ผลการวิจัยทำให้เห็นถึงความสำคัญของความผูกพันในครอบครัวว่า เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งไม่ให้วัยรุ่นเข้าหาสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากความผูกพันในครอบครัวเป็นไปอย่างราบรื่นและอบอุ่น เนื้อหาเหล่านี้ก็ไม่สามารถจะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่น ในทางกลับกัน หากความผูกพันในครอบครัวไม่ราบรื่นและไม่อบอุ่น ก็จะเป็นแรงกดดันให้วัยรุ่นเข้าหาสื่อประเภทนี้

กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์⁽⁵¹⁾ สำรวจความคิดเห็นของบิดามารดาของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ต่อพฤติกรรมอันเป็นผลจากการเปิดรับสื่อวิดีโอเกมของบุตรพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง อายุ 40-49 ปี มีการศึกษาระดับปานกลาง ประกอบอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีรายได้รวมของครอบครัวต่อเดือนอยู่ในระดับสูง คือมากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบเป็นเพื่อนคู่คิด ช่วยแก้ปัญหา และมีเวลาให้บุตรมาก ในส่วนการรับรู้พฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิดีโอเกมของบุตร พบว่าบุตรของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เล่นวิดีโอเกมมาเป็นเวลา 4-6 ปี โดยเล่นประมาณ 1-2 วันต่อสัปดาห์และใช้เวลา 1-2 ชั่วโมงต่อวัน นอกจากนี้ที่บ้านแล้ว บุตรของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมักไปเล่นวิดีโอเกมที่บ้านที่มีเครื่องให้เช่าและบ้านเพื่อน ในเรื่องพฤติกรรมอันเป็นผลจากการเปิดรับสื่อวิดีโอเกมของบุตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าการเปิดรับสื่อวิดีโอเกมมีผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของบุตรอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก คือ มีผลน้อยมากต่อพฤติกรรมการเรียนของบุตรแม้จะเปิดรับสื่อวิดีโอเกม บุตรของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าวิดีโอเกมมีประโยชน์อยู่ในระดับต่ำ และมีโทษอยู่ในระดับปานกลางโดยที่การเล่นวิดีโอเกมไม่มีผลกระทบต่อการใช้สื่อมวลชนของบุตร

วราภรณ์ พวงสุวรรณ⁽⁵²⁾ ศึกษาพฤติกรรมการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ของเด็กนักเรียนมัธยมในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ที่เล่นเกมผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ พบว่า การใช้เวลาในการเล่นเกมของเด็กนักเรียนมัธยมทั้งชั้นมัธยมต้นและมัธยมปลายไม่แตกต่างกัน โดยนักเรียนมีการเล่นเกมเฉลี่ยสัปดาห์ละ 7.4 ชั่วโมง ประเภทของเกมที่เด็กเล่น ได้มีการศึกษาทั้งหมด 9 ประเภท ได้แก่ เกมสำหรับเด็ก เกมการศึกษา เกมแอ็คชั่น เกมยิง เกมผจญภัย เกมจำลองสถานการณ์ เกมกีฬา เกมปริศนา และเกมแสดงบทบาท ผลปรากฏว่า เด็กนักเรียนมัธยมต้นกับเด็กนักเรียนมัธยมปลายเล่นเกมไม่แตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงเกมผจญภัยเท่านั้นที่เด็กนักเรียนมัธยมต้นเล่นมากกว่า การเล่นเกมของนักเรียนมัธยมเมื่อจำแนกตามเพศแล้ว พบว่าการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ของทั้งสองเพศมีความแตกต่างกันทั้งเวลาการเล่นและการพิชิตเกม โดยนักเรียนมัธยมชายจะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเด็กนักเรียนหญิง ซึ่งหมายความว่า เด็กนักเรียนมัธยม

ชายเล่นเกมมากกว่า ความสัมพันธ์ของการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ของนักเรียนมัธยมกับการเปิดรับสื่อมวลชน พบว่า การเล่นเกมของเด็กนักเรียนมัธยมในด้านระยะเวลาการเล่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปริมาณการเปิดรับสื่อภาพยนตร์ โดยประเภทของเกมที่นักเรียนเปิดรับก็มีความสัมพันธ์กับปริมาณการเปิดรับภาพยนตร์ด้วยหลายประเภท ได้แก่ เกมแอ็คชั่น เกมยิง เกมผจญภัย เกมกีฬา และเกมแสดงบทบาท

มนฤดี ธาดาอานวยชัย⁽⁵³⁾ ศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งศึกษาในโรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 432 คน พบว่าในด้านความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่น โดยเห็นว่า สามารถตอบสนองความสนใจเรื่องทำให้พบสิ่งแปลกใหม่ และความต้องการด้านผ่อนคลายความเครียดได้ดีที่สุด อีกทั้งยังมีความพึงพอใจต่อรายการโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่นประเภทเพลง และองค์ประกอบรายการโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่นด้านเนื้อหามากที่สุด สำหรับความคาดหวังต่อรายการโทรทัศน์เนื้อหาวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างต้องการให้รายการโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่นเป็นประเภทรายการเพลงมากที่สุด นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อประเภทรายการโทรทัศน์ สำหรับวัยรุ่นแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศและอายุแตกต่างกันมีความคาดหวังในประเภทรายการโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่นแตกต่างกัน

สุชาดา สัจจสันถวไมตรี⁽⁵⁴⁾ ศึกษาทัศนคติของนักจิตวิทยาต่อเนื้อหาสื่อวิดีโอเกมและผลกระทบที่มีต่อเยาวชน พบว่า เนื้อหาสื่อวิดีโอเกม ที่เผยแพร่อยู่ในสังคมไทย มีทั้งลักษณะที่สร้างสรรค์และไม่สร้างสรรค์ แต่โดยรวมยังไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชนสำหรับเยาวชนในการเล่นเท่าที่ควร เนื่องจากวิดีโอเกมที่เยาวชนส่วนใหญ่เล่นนั้นเป็นเกมที่มีเนื้อหาค่อนข้างรุนแรง ก้าวร้าว และไม่มีความคิดสร้างสรรค์อย่างชัดเจน และในทางจิตวิทยาเนื้อหาของสื่อวิดีโอเกมจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสติปัญญาการเรียนรู้ จิตใจ อารมณ์ ตลอดจนพฤติกรรม และการแสดงออกของผู้เล่นที่เป็นเยาวชน ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการเล่น ประเภทของเนื้อหาเกมที่เยาวชนเลือก ตลอดจนปัจจัยพื้นฐานของผู้เล่น ได้แก่ สภาพการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง สัมพันธภาพทางสังคมของเด็ก รวมทั้งความสามารถในการแยกแยะระหว่างเรื่องราวในเนื้อหาเกมกับสภาพความเป็นจริงในสังคม โดยเกมที่มีเนื้อหาอยู่ในประเภทผจญภัย ต่อสู้หรือยิง จะส่งผลกระทบต่อเยาวชนทางด้านลบในการซึมซับความรุนแรงก้าวร้าวเป็นส่วนใหญ่ และเกมที่มีเนื้อหาอยู่ในประเภทกีฬาหรือฝึกสมองเสริมความรู้ จะส่งผลกระทบต่อเยาวชนทางด้านบวกในการฝึกทักษะ

ต่างๆให้กับผู้เล่นเป็นส่วนใหญ่ เช่น เทคนิคการเล่นกีฬา ฝึกการใช้ความคิดจินตนาการที่สร้างสรรค์ ฝึกให้ผู้เล่นมีความพยายาม สุขุม รอบคอบ ซึ่งผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบจากการเล่น วิดีโอเกมประเภทต่างๆ เขาวชนมีโอกาสที่จะเรียนรู้จากการซึมซับและอาจนำไปใช้ในชีวิตจริงได้เช่นเดียวกัน

พัทยา เพชรธานินท์⁽⁵⁵⁾ ศึกษาพฤติกรรมการใช้และความพึงพอใจในการใช้บริการสื่อ เครื่องเล่นคอมพิวเตอร์ของประชาชนในห้างสรรพสินค้าใหญ่ 5 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-21 ปี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กว่าครึ่งหนึ่งมาใช้ บริการสื่อเครื่องเล่นคอมพิวเตอร์นานๆครั้ง ประมาณ 2-3 สัปดาห์ต่อครั้งและใช้บริการหลังเลิกเรียน /เลิกงานและมักมาพร้อมกับเพื่อน ระยะเวลาในการเล่นครั้งละประมาณ 16-30 นาที กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจมากต่อความสนุกสนานเพลิดเพลินในเกม ความตื่นเต้นระทึกใจในเกม ความแปลกใหม่ในรูปแบบเกม การออกแบบของเครื่องเล่นที่ทันสมัย สวยงาม การได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ การได้เพิ่มความคิดสร้างสรรค์ การได้ฝึกสมองและทักษะ การได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การได้ผ่อนคลายความเครียดจากการเรียน/ทำงานและการพูดคุยกับเพื่อนคนอื่นที่เล่น เหมือนกัน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับปานกลางต่อการได้เล่นพนันกับเพื่อนการได้ ออกมานอกบ้าน การได้ใกล้ชิดกับแฟนหรือคนรัก และการได้หลีกเลี่ยงบ่น/ทะเลาะกันของผู้ใหญ่ ความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ กับ พฤติกรรมการใช้บริการสื่อเครื่องเล่นคอมพิวเตอร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของพฤติกรรมการใช้บริการสื่อ เครื่องเล่นคอมพิวเตอร์ เช่น ความบ่อยครั้งในการใช้บริการ ระยะเวลาในการใช้บริการและเหตุผล ในการใช้บริการ

รจนา ไชยนิรันดร์กุล⁽⁵⁶⁾ ศึกษาการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อ สนองความต้องการข่าวสารของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากกลุ่มตัวอย่าง 408 คน พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงในแต่ละวันประมาณ 1-2 ชั่วโมง ส่วนการเปิดรับโทรทัศน์ ใช้เวลาประมาณวันละ 3-4 ชั่วโมง คุณลักษณะทางด้านเพศ สาขาวิชา ตลอดจนบุคลิกภาพของ นิสิตกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือทุกกลุ่มตัวแปรให้ ค่าเฉลี่ยในระดับสูงใกล้เคียงกันเกี่ยวกับการมองเห็นความสำคัญและคุณค่าในการเปิดรับข่าวสาร อย่างไรก็ตามความชื่นชอบ ที่มีต่อเนื้อหาข่าวสารและการมองเห็นประโยชน์ของการเปิดรับเนื้อหา ข่าวสารเพื่อสนองตอบความต้องการนั้นจะมีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะด้านเพศ สาขาวิชา และบุคลิกภาพ ลักษณะความสนใจและความชื่นชอบที่นิสิตมีต่อเนื้อหาข่าวสารประเภทต่างๆกัน

เกิดจากความคาดหวังเพื่อนำไปใช้ในการตอบสนองความต้องการที่สำคัญ 3 ประการคือ สมองตอบสนองความต้องการด้านการตระหนักรู้ (Cognitive needs) เพื่อให้ทันโลกทันเหตุการณ์ ประการที่สองคือ สมองความต้องการด้านการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง (Personal identity) เพื่อการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบทบาททางสังคม ส่วนประการสุดท้าย คือ สมองความต้องการด้านความบันเทิง (Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจ

ปณิตา นิตยาพร⁽⁵⁷⁾ ศึกษาความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงและสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นชาย กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยคือ กลุ่มนักเรียนอาชีวะชายอายุระหว่าง 16-18 ปี จำนวน 200 คน ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ซึ่งสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ถูกนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ การเปิดรับสื่อมวลชน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ ครู และเพื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรง ไม่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด การเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหารุนแรงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างเพียงกรณีเดียวคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สภาพแวดล้อมทางสังคมในทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

Peng BW.⁽⁵⁸⁾ การศึกษาขบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อพัฒนาการทางสังคม พฤติกรรมเบี่ยงเบนเกิดจากได้รับการขัดเกลาทางสังคมต่ำ ในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรขบวนการขัดเกลาทางสังคม คือ การปฏิสัมพันธ์ของบิดามารดากับบุตร, การใช้สื่อและพฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย เพศชายและหญิงจำนวน 153 คนกับเยาวชนที่ไม่กระทำผิดกฎหมายชายและหญิง จำนวน 158 คน ชาวไทเป ประเทศไต้หวัน โดยเปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์, การสื่อสารในครอบครัวและการเปิดรับสื่อในด้านปริมาณการเปิดรับและเนื้อหา และ ทำการสัมภาษณ์บิดามารดาของเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง ที่กระทำผิดกฎหมาย จำนวน 101 คน และบิดามารดาของเยาวชนที่ไม่กระทำผิดกฎหมายจำนวน 158 คน พบว่า เยาวชนกระทำผิดกฎหมายมีความแตกต่างจากเยาวชนไม่กระทำผิดกฎหมายในลักษณะทางสังคม-เศรษฐกิจและการสื่อสารในครอบครัว รวมทั้งการใช้สื่อ การใช้สื่อพบว่า

เด็กที่กระทำผิดกฎหมายใช้เวลาในการใช้สื่อมาก ยกเว้นหนังสือพิมพ์ มากกว่าเด็กที่ไม่กระทำผิดกฎหมาย เด็กกระทำผิดกฎหมายส่วนมากชอบสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงก้าวร้าว

Ruchin V. ⁽⁵⁹⁾ หาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ, การเลี้ยงดูเด็กของบิดามารดากับพฤติกรรมแบบต่างๆและปัญหาทางกายและทางจิตใจ ในการวิจัยครั้งก่อนๆ พบว่า บุคคลทำผิดกฎหมายมีความแตกต่างกันในปัจจัยดังกล่าวกับบุคคลไม่กระทำผิดกฎหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมถึงสติปัญญา, บุคลิกภาพ (โดยเฉพาะ ลักษณะการตอบสนองของสิ่งเร้า Impulsivity), ภูมิหลังของครอบครัว, อิทธิพลของกลุ่มสนับสนุนทางสังคมและสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ แต่รายละเอียดการวิจัยที่ได้มายังไม่ชัดเจนนัก ในการวิจัยนี้เปรียบเทียบความแตกต่างกันระหว่างวัยรุ่นชาย 2 กลุ่ม ได้แก่ วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเมื่อได้รับการทดสอบบุคลิกภาพ, ทดสอบ self esteem และแบบทดสอบลักษณะทางสังคม พบว่า มีความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพที่แสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงระดับสูงในการพัฒนาเป็นอาการทางจิตเวช ดังนี้ คือมีความสัมพันธ์กันของลักษณะบุคลิกภาพแบบ Harm avoidance ระดับสูงกับ self esteem ในระดับต่ำ (ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาทางจิตใจ) และพบว่ามีความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพแบบ Novelty seeking ในระดับสูงกับการให้ความร่วมมือในกลุ่มต่ำ (เกี่ยวข้องกับปัญหาทางพฤติกรรม) ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมเบี่ยงเบน) นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะทางบุคลิกภาพ ต้องมีอิทธิพลต่อประเภทของอาชญากรรม เช่น ลักษณะบุคลิกภาพแบบ Novelty seeking และ Harm avoidance ในระดับสูง จะมีลักษณะการก่ออาชญากรรมที่รุนแรงและบุคลิกภาพแบบ Novelty seeking สูงและ Harm avoidance ระดับต่ำจะมีลักษณะการก่ออาชญากรรมที่รุนแรง ส่วนลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดา ได้แก่ การเลี้ยงดูที่ขาดความรัก ความอบอุ่นจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาทางจิตใจ

Komro KA. et al. ⁽⁶⁰⁾ การศึกษานี้หาความสัมพันธ์ระหว่างการดื่มแอลกอฮอล์, ภาวะเสี่ยงทางจิตใจ, พฤติกรรมเบี่ยงเบน และพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง โดยใช้แบบสอบถามที่ตอบด้วยตัวเองในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับเกรด 8 และ 9 พบว่าการดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงของพฤติกรรมเบี่ยงเบนและพฤติกรรมก้าวร้าวในเยาวชน

Titus JM. ⁽⁶¹⁾ ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของสื่อรุนแรงทั้ง 2 ประเภท มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ, ความก้าวร้าว, การเปิดรับสื่อรุนแรง และการใช้ความรุนแรงในชีวิตจริง สื่อรุนแรง 2 ประเภทได้แก่ สื่อที่กระตุ้นให้เกิดความกังวลและสื่อที่กระตุ้นให้เกิดความก้าวร้าว โดยให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามประเมินบุคลิกภาพและความเชื่อเกี่ยวกับความก้าวร้าว หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดดูภาพยนตร์ 3 ประเภท คือ 1.ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาก้าวร้าว 2.ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหารุนแรง 3.ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหารุนแรงแต่มีเหตุผลสนับสนุนอันควร หลังดูภาพยนตร์แล้วให้กรอกแบบสอบถามเกี่ยวกับการตอบสนองภาวะอารมณ์ เช่น ความโกรธ, กังวล และชบชั่น รวมทั้งการตอบสนองทางกายภาพ เช่น การเต้นของหัวใจ อุณหภูมิปลายนิ้ว และการแสดงออกทางใบหน้า ความเชื่อเกี่ยวกับความก้าวร้าวถูกประเมินโดยให้กรอกแบบสอบถามการเปิดรับความรุนแรงทั้งในชีวิตจริงและในสื่อกลุ่มตัวอย่างถูกแยกเป็นกลุ่มคะแนนสูงหรือต่ำของด้านกระตุ้นให้เกิดความกังวลต่อการตอบสนองต่อภาพยนตร์ที่รุนแรงและกลุ่มที่มีคะแนนสูงหรือต่ำของด้านกระตุ้นให้เกิดความโกรธต่อการตอบสนองในภาพยนตร์ที่ก้าวร้าวพบว่ามีความแตกต่างกันในลักษณะอุปนิสัยและความเชื่อเกี่ยวกับความก้าวร้าว ผู้ซึ่งเปิดรับความรุนแรงมากทั้งในสื่อ และชีวิตจริงจะมีการกระตุ้นให้เกิดความกังวลน้อย เมื่อได้ดูภาพยนตร์รุนแรง ในทางกลับกัน มีข้อสันนิษฐานว่า การตอบสนองอารมณ์เศร้าจะสัมพันธ์กับความคิด, การยอมรับความก้าวร้าว และ ทำให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวมาก และสามารถทำนายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการตอบสนองความโกรธ เมื่อดูภาพยนตร์ก้าวร้าวจะมีความคิดยอมรับความก้าวร้าวและจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมาก ทั้งสองกลุ่มนี้ถูกคาดหวังว่าจะสามารถลดทัศนคติความก้าวร้าวลงได้ หลังจากดูภาพยนตร์ที่รุนแรง แต่มีเหตุผลสนับสนุนอันควรเพราะผลการทดสอบพบว่า กลุ่มนี้มีความกังวลต่อความรุนแรงที่ได้รับ

Conway JC. ⁽⁶²⁾ จุดประสงค์เพื่อค้นหาตัวแปรทางจิตวิทยาที่จะช่วยอธิบายและทำนายแรงจูงใจในการดูโทรทัศน์ซึ่งมีพื้นฐานจากทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจสื่อ ได้แก่ ตัวแปรแรงจูงใจในการหาข้อมูลข่าวสาร, ใช้ฆ่าเวลา, ใช้เป็นเพื่อน และกระตุ้นให้เกิดความตื่นเต้น, เพื่อการพักผ่อน, เพื่อหลีกเลี่ยง, เพื่อให้ความบันเทิงและช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ ตัวแปรทางจิต คือ ความกังวล, ความคิดสร้างสรรค์, การกล้ำกลืนยันทนเอง, ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและจุดประสงค์เพื่อการค้นหาผลกระทบของตัวแปรทางจิตวิทยาต่อแรงจูงใจในการดูโทรทัศน์ในเนื้อหาต่างๆ ได้แก่ รายการประเภทผจญภัย, เกมโชว์, รายการข่าว, กีฬา, รายการเพลงโอเปร่า, ละคร และ รายการสัมภาษณ์ต่างๆ พบว่า ตัวแปรด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นแรงจูงใจ การชมโทรทัศน์มากที่สุดและมีความสัมพันธ์กับเนื้อหารายการ 7 รายการ นอกจากนี้ยังพบว่า ความกังวลสูงมากจะมีความเกี่ยวข้องกับการดูโทรทัศน์เพื่อจุดประสงค์ทางศาสนา ผู้บริโภคสื่อเพื่อความคิดสร้างสรรค์จะใช้การดูโทรทัศน์เพื่อเป็นเครื่องมือ

ในขณะที่คนที่กล้ายืนยันตนเองใช้สื่อเพื่อกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวและชอบดูเนื้อหาสื่อที่มีลักษณะต่อสู้ ผจญภัย ผู้บริโภคสื่อที่มีลักษณะควบคุมตนเองจากภายในใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง ในขณะที่ผู้บริโภคสื่อที่มีลักษณะควบคุมตนเองจากภายนอก จะใช้สื่อเพื่อเกี่ยวข้องกับทางศาสนาและชอบดูเนื้อหารายการเพลงโอเปร่า

Patterson S.J.⁽⁶³⁾ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพตามทฤษฎี Jung และความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อมวลชนในด้านต่างๆ โดยสอบถามทางโทรศัพท์ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 508 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ทำแบบสอบถาม MBTI (The Myers – Briggs Type Indicator) เพื่อวัดบุคลิกภาพและทำแบบสอบถามความพึงพอใจสื่อมวลชนเรียบร้อยแล้ว ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ของ ด้าน Sensing / Intuiting (S/N) และ Thinking / Feeling (T/F) ของแบบทดสอบ MBTI ดังนี้ Sensing (S) มีความพึงพอใจในสื่อโทรทัศน์ ในขณะที่ Intuiting (N) มีความพึงพอใจในสื่อวิดีโอ นอกจากนี้ บุคลิกภาพด้าน Feeling (F) มีความพึงพอใจสื่อทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจง ในการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของความเกี่ยวข้องของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดการใช้และความพึงพอใจสื่อ

Finn S.⁽⁶⁴⁾ ศึกษาบุคลิกภาพ 5 ลักษณะ ได้แก่ neuroticism , extroversion , openness , agreeableness และ conscientiousness มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อมวลชน พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการใช้สื่อมวลชนกับบุคลิกภาพดังนี้คือ บุคลิกภาพแบบ openness มีความสัมพันธ์กับการอ่านหนังสือที่ให้ความเพลิดเพลิน บุคลิกภาพแบบ extroversion มีความสัมพันธ์กับการอ่านหนังสือที่ให้ความรู้สึกทางลบหรือผลทางลบ บุคลิกภาพแบบ openness มีความสัมพันธ์กับการดูโทรทัศน์ที่ให้ผลทางลบ

Mustonen A.⁽⁶⁵⁾ ในการศึกษาเนื้อหาของสื่อที่มีความรุนแรงกับลักษณะเฉพาะของผู้รับสาร ในกลุ่มตัวอย่างวัยผู้ใหญ่ เพศชาย จำนวน 121 คน และเพศหญิง จำนวน 126 คน พบว่าบุคลิกภาพช่วยทำนายรูปแบบการใช้สื่อดังนี้ low neuroticism, openness to experiences และ conscientiousness ในชายและ extraversion ในหญิงมีความสัมพันธ์กับการชมโทรทัศน์ประเภทสารคดีที่มีเนื้อหารุนแรงและสัมพันธ์กับการกระตุ้นให้ใช้ความคิด neuroticism ในชายและ introversion และ excitement – seeking และ low agreeableness ในชายมีความสัมพันธ์โดยตรงกับภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาต่อสู้ ก้าวร้าว รุนแรง (action films) ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหารุนแรงแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีผลกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวและการแยกตัว แต่ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหารุนแรงน้อยกว่าจะให้ผลในการใช้ความคิดให้เกิดความมั่นใจ จากการศึกษาวิจัยนี้ขยายผลในการศึกษา

ความเกี่ยวข้องกัน กับ การชมภาพยนตร์ก้าวร้าวรุนแรง กับ ภาวะวิตกกังวลในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยผู้ใหญ่

Sherry JL. ⁽⁶⁶⁾ ในการศึกษาที่ ตรวจสอบความสัมพันธ์ของลักษณะเฉพาะของผู้รับสาร ในส่วนของพื้นฐานอารมณ์ (Temperament) กับแรงจูงใจในการใช้สื่อโทรทัศน์ พื้นฐานอารมณ์ มีตัวแปรแบ่งออกเป็นหลายด้านซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับทางชีววิทยาและจะมีลักษณะที่คงที่ตลอดชั่วอายุขัย ในการวิจัยนี้ ทำในกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นจำนวน 285 คน โดยใช้แบบสอบถาม The Dimensions of Temperament Survey – Revised และแบบสอบถามการใช้และความพึงพอใจสื่อของกรีนเบิร์ก พบว่า พื้นฐานอารมณ์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรการใช้และความพึงพอใจสื่อ 5 ตัวแปร ได้แก่ arousal , relaxation , passtime , diversion และ learning แรงจูงใจในการใช้สื่อเกี่ยวข้องกับระบบประสาทส่วนกลาง ได้แก่ ด้าน arousal และ relaxation นอกจากนี้ พื้นฐานอารมณ์หลายด้านที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่ ด้าน learning และ diversion ผลของการวิจัยแนะนำว่า การใช้สื่อมีผลมาจากลักษณะเฉพาะของบุคคลทั้งทางชีววิทยาและขบวนการทางสังคม

Yukawa S. et al. ⁽⁶⁷⁾ ในการศึกษาค้นหาภาวะความคิดและอารมณ์ที่เป็นผลมาจากพฤติกรรมก้าวร้าว ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คน เป็นชาย 40 คน เป็นหญิง 40 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ดูวิดีโอที่มีเนื้อหารุนแรง 1 เรื่อง จาก 4 เรื่อง ซึ่งมีระดับชนิดของความรุนแรงที่แตกต่างกันและดูวิดีโอที่มีเนื้อหาที่ให้ความบันเทิง และวัดอัตราการหายใจ, อัตราการกระพริบตาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างดูวิดีโอหลังจากดูวิดีโอจบแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างอธิบายถึงความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะที่ดูวิดีโอ พบว่า วิดีโอที่มีเนื้อหารุนแรงมากจะทำให้มีผลต่อความคิดก้าวร้าวและความรู้สึกที่เป็นลบมาก ในขณะที่วิดีโอที่ให้ความบันเทิงจะทำให้มีผลต่อความรู้สึกทางบวกมาก นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างของปฏิกิริยาทางร่างกายและพฤติกรรมก้าวร้าวในขณะที่ดูวิดีโอประเภทต่างๆ ความคิดและอารมณ์ที่เกิดจากการดูสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงไม่มีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

Kaylor L. ⁽⁶⁸⁾ ทำการศึกษา พฤติกรรมต่อต้านสังคม หรือที่เรียกว่า ASPD (Antisocial personality disorder) เป็นอาการผิดปกติซึ่งยากต่อการวินิจฉัยและการรักษา และมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาทางจริยธรรมและกฎหมาย บัจจุบันทางสังคม,ชีววิทยาและวัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อ ASPD บุคคลที่เป็น ASPD มักพบว่ามีความยากในช่วงวัยเด็กตอนต้นจากการเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ขาดการเอาใจใส่ละเลย ไม่ให้ความรักต่อเด็ก ทำให้ขาดพัฒนาการที่สำคัญที่ทำให้

เด็กเกิดความรู้สึกไวใจคนอื่น (basic trust) ซึ่งพัฒนาการนี้จะเกิดเป็นลักษณะทางบุคลิกภาพและทางสังคมต่อไปในตอนโต ลักษณะเฉพาะของบุคคล เช่น บุคลิกภาพแบบไม่สนใจใคร ทำตามใจตนเอง , สังคมแบบยึดอาวุโส และ การเผยแพร่เนื้อหาสื่อที่มีความรุนแรงอย่างกว้างขวาง เป็นองค์ประกอบทางสังคมที่เป็นสาเหตุของ ASPD

Strasburger VC. et al. ⁽⁶⁹⁾ ทำการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนอเมริกัน ใช้เวลาโดยเฉลี่ยในการใช้สื่อประเภทต่างๆ ประมาณ 3-5 ชม. /วัน สื่อเหล่านี้ ได้แก่ โทรทัศน์, วิทยุ, วิดีโอ, วิดีโอเกมและอินเทอร์เน็ต ในการวิจัยที่มีอยู่ในปัจจุบันจะเกี่ยวข้องกับสื่อที่มีเนื้อหารุนแรง และผลกระทบของสื่อในวัยรุ่นด้านทัศนคติและพฤติกรรมเรื่องเพศ, การหาความสัมพันธ์ระหว่าง โฆษณาบุหรี่ยี่ห้อและเหล่า กับการใช้ยาเสพติดในเยาวชนและผลกระทบของภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเรื่องเพศ กับทัศนคติเกี่ยวกับความรุนแรงด้านเพศ และมีงานวิจัยเพียงเล็กน้อยที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ตและผลกระทบต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น จากการศึกษาพบแนวทางแก้ปัญหา คือ ควรมีการผลิตรายการที่ดีเหมาะสมกับวัยรุ่น, ควบคุมการดูสื่อโดยผู้ปกครอง, เพิ่มสื่อเพื่อการศึกษาทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน และเพิ่มเครือข่ายทางสังคมในส่วนของบุคลากรวิชาชีพด้านสุขภาพ

Piko B. ⁽⁷⁰⁾ ในการศึกษาเป็นการศึกษาตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น โดยศึกษาตัวแปรด้านประชากร ด้านสังคม ด้านสุขภาพจิตและแรงสนับสนุนทางสังคมจากบิดา มารดา และเพื่อน นำมาหาความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น เช่น สูบบุหรี่ ดื่มสุรา และการใช้ยาเสพติด โดยให้นักเรียนมัธยม จำนวน 1,039 คน กรอกแบบสอบถามที่ตอบด้วยตนเอง พบว่า ลักษณะทางประชากรและสังคม (เพศ, อายุและประเภทของโรงเรียน) มีผลต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น ดังนี้ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบิดาในระดับต่ำ จะเพิ่มโอกาสในการใช้สารเสพติดทุกชนิด

Villani S. ⁽⁷¹⁾ ได้ศึกษาประมวลและสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของสื่อในเด็กและวัยรุ่นตั้งแต่เด็กก่อนวัยเรียนอายุ 2-5 ปี, วัยเรียน 6-12 ปี และวัยรุ่น 13-17 ปี ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา คือ ตั้งแต่ปี 1990-2000 ประเภทของสื่อที่ได้รับการวิจัยเป็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ รวมทั้ง ทีวี, ภาพยนตร์, ดนตรีร็อค, มิวสิควิดีโอ, โฆษณา, วิดีโอเกมและอินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาพบว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเด็กเลียนแบบพฤติกรรมและค่านิยมในสังคมจากสื่อ การวิจัยสื่อในด้านเนื้อหาสาระพบว่าการใช้สื่อของเด็กมีผลกระทบต่อพฤติกรรมความรุนแรงและก้าวร้าว

Bogaert AF. ⁽⁷²⁾ ได้ศึกษาบุคลิกภาพ, ประสบการณ์ส่วนตัวและแนวโน้มความชอบในสื่อที่มีเนื้อหาทางเพศ ศึกษาในวัยรุ่นชายที่ยังไม่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 160 คน ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นชายที่มีสติปัญญาต่ำกว่าและมีภาวะก้าวร้าวสูงกว่ามีความสนใจในสื่อกระตุ้นทางเพศที่รุนแรงกว่าชายที่สติปัญญาสูงกว่าและมีความก้าวร้าวต่ำกว่า วัยรุ่นชายมากกว่า 50% ที่มีความชอบในสื่อทางเพศรุนแรง พบว่ามีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ส่วนตัวในเรื่องเพศและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าประเมินจากการทำแบบทดสอบกรอกด้วยตนเอง เมื่อมีสื่อทางเพศให้เลือกวัยรุ่นชายจะเลือกถึงแม้ว่าสื่อทางเพศบางเรื่องจะเป็นที่นิยมมากอยู่แล้ว สรุปได้ว่าการเลือกสื่อทางเพศของวัยรุ่นชายนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมของตัวเอง

Sherry JL. ⁽⁷³⁾ ได้ทำการศึกษาบทบาทของพื้นฐานอารมณ์ที่มีความเกี่ยวข้องต่อแรงจูงใจในการใช้สื่อ พบว่า ถึงแม้ว่าแบบสอบถามวัดการใช้และความพึงพอใจสื่อ จะสามารถอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมการใช้สื่อและผลกระทบได้ ในงานวิจัยส่วนใหญ่จะละเลยประเด็นของสาเหตุของการใช้สื่อและมุ่งสนใจในการสร้างแบบวัดในส่วนของแรงจูงใจ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่มาจากสาเหตุทางชีววิทยาจะมีความสำคัญสำหรับการสร้างแบบสอบถามของสาเหตุการใช้สื่อในการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง 285 คนอายุเฉลี่ยประมาณ 22 ปี ได้รับการสอบถามการใช้และความพึงพอใจในการรับชมโทรทัศน์และสอบถามตัวแปรทางประชากรศาสตร์ ลักษณะพื้นฐานอารมณ์วัดโดย แบบสอบถาม The Dimensions of Temperament Survey-Revised ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรพฤติกรรมที่มีที่มาจากสาเหตุทางชีววิทยา คือ พื้นฐานอารมณ์มีความเกี่ยวข้องและเป็นสาเหตุสำคัญของแรงจูงใจ ในการใช้สื่อโทรทัศน์ รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานอารมณ์ และการใช้และความพึงพอใจสื่อนี้ ช่วยสนับสนุนตัวชี้วัดของการใช้และความพึงพอใจสื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะตัวชี้วัดแรงจูงใจของการใช้สื่อโทรทัศน์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ทางลบ